

Pasitraukė Vykd. Taryba

VLIKą sudarančios grupės, įsiskaitomos išėjusios iš susidariusios nepalankios padėties, kuri paskutiniuoju metu pradėjo labai skaldyti lietuvių bendro laisvinimo darbo veiklą, svarstė visą eilę klausimų. Vieninai pasisakyta prieš spaudos ar užkulisinę akciją, stengiantis diskredituoti atskirus asmenis ar laisvinimo darbą dirbančius veikėjus.

Vykusiam VLiko posėdyje buvo priimtas M. Krupavičiaus ir visos Vykdomosios Tarybos atsisakymas. Naują Vykdomąją Tarybą pavesta sudaryti prof. J. Kaminskui. Tame pat posėdyje VLIKas įpareigojo pirminką risti su St. Lozoraičiu ir įieškoti būdų bendradarbiauti padaryto susitarimo baze.

NAUJI SKAUTŲ BROLIJOS VADOVAI

Iš Korespondencinės Brolijos Vadovų Sveigos rinkimų komisijos gautomis žiniomis baigtas KBVS atstovų balsų skaičiavimas. Rezultatai su detaliais skaičiais bus paskelbti KBVS protokoluose ir skautiškoje spaudoje.

Lietuvos Skautų Brolijos Vyriausiojo Skautininko trim ketvirčiais visų balsų tapo išrinktas vyr. sktn. Stepas KAITYS iš Toronto, Kanadoje. Kandidatu liko vyr. sktn. P. Jurgėla iš Uniondale, N. Y., JAV.

Vyriausiojo Skautininko Pavaduotoju išrinktas vyr. sktn. Vladas ŠARŪNAS iš Toronto, Kanadoje. Kandidatais liko sktn. M. Jurkšas iš Chicago, Ill. ir vyr. sktn. A. Saulaitis iš Waterbury, Conn., JAV.

Lietuvos Skautų Brolijos Garbės Gynėju išrinktas vyr. sktn. Kęstutis GRIGAITIS iš Toronto, Kanadoje. Kandidatais liko sktn. S. Kolupaila, sktn. E. Korzonas ir kt. Šiom pareigom buvo pasiūlyti 8 kandidatai.

Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos Taryboms nariais (LSS atstovais) išrinkti: 1) vyr. sktn. Vytautas ČEPAS iš Bostono, Mass., JAV; 2) vyr. sktn. Antanas KRAUSAS iš Maribyrnong, Vic., Australijoje; 3) sktn. Vytautas SKRINSKAS iš Toronto, Kanadoje, ir 4) sktn. Petras NENISKIS iš Venecijos, Venecueloje. Taryboms rinkti buvo pasiūlyti 34 skautininkai iš visų kraštų, kur veikia lietuviai skautai.

Rinkimai neatnešė jokių netikėtų, bet gražiai išryškino asmenis, kuriems skautų vadovai pavedė svarbias Lietuvos Skautų Brolijos pareigas.

MINEJIMAS N. ZELANDIJOS

Naujoji Zelandija yra pats toliausias kraštas, kurį nukeliau treminiai. Dar 1000 mylių už Australijos. Ten atsidūrė apie 250 lietuvių.

Jie materialinėmis sąlygomis nesiskundžia, bet toks mažas skaičius, toks tolimas nuo didesnių lietuvių kolonijų, savotiškai slepia ir verčia įieškoti galimų ryšių su kitais pasaulio lietuvių.

Vasario šešioliktosios proga N. Zelandijos lietuviai minėjimą turėjo Dunedin mieste. Šv. Juozapo katedroj įvyko iškilmingos pamaldos, o vėliau YMCA salėje minėjimas. E. Kuzma skaitė paskaitą, o V. Vyčius dainavo lietuviškas dainas. Visi minėjimo dalyviai aukėjo Tautos Fondui.

DIRVA

THE FIELD

Pazanga Europoj, klampynė Korėjoj

"Europos susitarimas gal ir arčiau, negu Korėjoj" — tai žodžiai, kuriais pereitą savaitę buvo baigtos pastabos apie politinę padėtį. Tie žodžiai pasiteisino daug labiau, negu bet kas driso tikėtis. Londone ir Lisabonoj pereitą savaitę dideli susitarimai įvyko taip greit ir taip, iš šalies žiūrint, lengvai, kad vien jautas greitumas visoje spaudoje virto dienos sensacija.

Londone susitarta dėl pagrindų, kuriais Vokietijos kariuomenė dalyvaus Europos armijoje. Remiantis tuo susitarimu, ir Lisabonoj buvo priimti jau gana toli einantys nutarimai dėl tos kariuomenės pagreitinto organizavimo. Sutarta, kad dar šiais metais Europoje būtų suorganizuota 50 divizijų, 4000 lėktuvų aviacija strategiškai naudojamas plotas išplėstas ir į šiaurės Afriką, taip pat sutarta, kad netrukus bus baigta Vokietijos okupacija. Į 50 divizijų dar neįeina ne tik Turkijos ir Graikijos kariuomenė, bet taip pat ir Vokietijos, kurios gali būti parengtos tik kitais metais. Žinoma, dabartinis susitarimas liečia tik pagrindinius dalykus.

Aišku, kad tai dar neatsako į klausimą: — o kaip, jei sovietai pulktų jau dabar? Juk sako, kad vakarai pasipriešinti galės būti pasirengę tik apie 1953-4 metus... Bet dabartinė aplinkybė Lisabonos susitarimas irgi pažanga. Tokiu mastu tarptautinė armija juk organizuojama dar tik pirmą kartą pasaulio istorijoje.

TIK GYNIMASIS

Viskas, kas diplomatinėje ir karinėje srityje dabar yra daroma bei planuojama, yra nukreipta tik į apsigynimą. Bent jau taip kalbama. Kaikas spėja, kad tai tik priedanga, nes, girdi, negi gali kas nors sakyti, kad jis rengiasi pulti... Kaip bebūtų, iš tikrųjų galvojama, tuo tarpu vis tiek net apsigynimas dar nėra užtikrintas, o ką jau bekalbėti apie puolimą.

KALBA APIE PSICHOLOGINĘ OFENZYVĄ

Nors daugeliui tatau atrodo ir gana naivu, tačiau paskutiniu laiku vis daugiau kalbama apie... bolševistinio imperializmo nugalėjimą ir net sunaikinimą be karo. Priedant tą pastabą, kad "be karo", dabar jau vis drąsiau ir drąsiau pareiškiamas, kad negalima pasitenkinti tik sulaukiant bolševikų nuo tolesnio įsigalėjimo, o reikia išlaisvinti ir pavergtus kraštus, neišskiriant net ir pačios Rusijos. Kaip gi tą padaryti, kada nėra jėgos, kuri būtų pasirengusi sulaužyti pavergtų jėgų? Kada tik gynimasis tebeorganizuojamas...

Ogi, sako, reikia bándyti griauti sovietinę sistemą iš vidaus. Griauti psichologinėmis priemonėmis... Esą, veikiant gudriai ir ne tingiai, drauge ir labai atsargiai, to būsiu galima pasiekti...

Pereitos savaitės pabaigoje, kongresmanų Armstrongo ir Kersteno iniciatyva, Washingtono buvo sušaukta net konferencija apsvaistyti tokios "psichologinės strategijos" priemo-

nėms. Konferencija buvo gausinga, dalyvavo arti 300 asmenų. Jų tarpe daug žymių amerikiečių, nors gal daugumą sudarė suinteresuotų tautų atstovai (iš lietuvių dalyvavo dr. A. Trimakas, V. Rastenis, kan. J. B. Končius, M. Kizytė, Rej.).

Konferencijoj buvo iškelta gana daug ir praktiškų minčių, kaip tokią psichologinę kovą vesti, koki tos kovos turi būti gultiniai tikslai ir t.t. Apie tai, tikėjimės, bus galimybės laiku bėgant plačiau pakalbėti. Tuo tarpu pažymėtina štai kas, kas mums, lietuviams, krinta į akį: prieš penketą metų mes dar tik vieni, nuo bolševikinio imperializmo tiesiogiai nukentėjusieji, beveik bevilksiškai kėlėme balsą, kad negana bolševizmą sustabdyti, kad reikia jį sunaikinti; dabar mums jau netenka to sakyti, nes tą jau sako visa eilė įtakingų amerikiečių politikos veikėjų: jie jau moka viešai, atvirai ir gana tiksliai pasakyti, ką bolševizmas iš tikrujų yra padaręs ir kodėl jis neišvengiamai turi būti nugalėtas: "pasaulis negali būti pusiau laisvas, rusai vergaujami" — tai mintis, kuri vėl atgijo amerikiečių lūpose, ir ji jau taikoma nebe vien tik šiam kraštui, bet visam pasauliui.

Reikia pripažinti, kad pati mintis — prie karinių, ekonominių ir diplomatinio veiksmų prijungti dar ir psichologinį, ypač jei taikant ne kaip gynimosi, o kaip puolimo priemonę — yra gera. Tiesa, tuo tarpu ir ši "psichologinė ofenzyva" mažai tėra išėjusi iš svarstymų srities. Bet, kaip rodo ir praeitis, besvarstant, pagaliau prieinama ir prie apčiuopiamų veiksmų. Jei psichologinė ofenzyva pasidarys reali, tada ir visi kiti planai savaime įgys kitokios prasmės.

O KOREJOJ — "UŽKLIOVA VARCIOS IR VĖL IS PRADŽIOS"

Turbūt, tik Amerikos vyriausybės nepaprastas noras pasiekti paliaubų Korėjoj (noras, žy- (Perkelta į 8-tą puslapį))

Pro geležinę uždangą prasiveržę trys lietuviai sutinkami New Yorko aerodrome. Iš kairės į dešinę: svečius pasitikęs Lietuvos vicekonsulas Anicetas Simutis, Edmundas Paulauskas, Lionginas Kubickas ir Juozas Grišmanauskas

Europa gynybos ženkle

Visų dėmesys neseniai buvo ir tebėra nukreiptas į Paryžių, kur parlamentas labai karštai svarstė Europos Armijos klausimą; į Londoną, kur preliminariniams pasitarimams susirinko trys didieji — Anglij, USA ir Prancūzijos užsienio reikalų ministrai ir į Karaliaus Jurgio VI laidotuves atvykęs Adenaueris; ir į Lisaboną, kur prasideda svarbi Atlanto Sąjungininkų konferencija.

Prancūzijos vyriausybė vos negriuvo besvarstant kokiomis sąlygomis reiktų kurti Europos Armiją ir atginkluoti Vokietiją. Po labai karštų debatų, išvykusių pirmininkui Edgar Faure, pareikštas pasitikėjimas, bet tik 40 balsų dauguma. Po visą savaitę užsitęsusių ginčų Prancūzijos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioj pasisakoma:

1. Prieš Vokietijos priėmimą į šiaurės Atlanto Sąjungą;

2. Prieš mobilizaciją Vokietijoje, kol sutartis dėl Europos Armijos nebus ratifikuota visų Europos valstybių parlamentų.

Tokių būdų, jei toki sutartis niekada nebūtų ratifikuota pvz., Prancūzijos parlamente — vokiečių armijos klausimas atsidėtų neribotam laikui...

3. Už garantijas dėl vokiečių ginklų gamybos kontrolės ir finansinio dalyvavimo Europos Armijos išlaidose ir t.t.;

Žodžiu, Prancūzijos parlamentas nori, kad Vokietija Europos Gynyboj dalyvautų, bet bijo, kad atstacius jos karišką galybę, ji patį nenaisidarytų nauju pavojų Europai...

Londone Užsienų Reikalų Ministras aptarė daug svarbių detalių vykdančią planą, pagal kurį Europos Gynyba atsiremtų į tris pagrindinius vienetus:

Britanijos su visa Britų Tautų Pėndruomenė, Jungtinių Amerikos Valstybių ir Europos Armijos, kurią įeity ir Vokietija.

Ministrai taip pat patvirtino Gen. Eisenhowerio pateiktą planą tuojau vykdyti statybą naujos didelės — didžiausios po karo — serijos aerodromų Europoje, ir kitų karinių įrengimų.

Aptarti taip pat klausimai, susiję su Vokietijos finansiniu

dalyvavimu Europos Gynyboj. Nustatyta net suma, kurią Vokietija turi šiam reikalui paskirti (11,250 milijonų markių).

Adenaueris — tarėsis su Trim Didžiais Vokietiją liečiančiais klausimais — patvirtino, kad Vokietija nesirengianti mesti į masinę ginklų gamybą, kuri galėtų labai pakenkti ekonominiam Vokietijos atstatymui...

Po Londono konferencijos paskelbtame komunikate primenamas JAV ir Britanijos sprendimas laikyti Armijas Europoje ir aktyviai dalyvauti Atlanto Sąjungoje.

Lisabonos Konferencijoje, kur susirenka kariniai ir politiniai Sąjungininkų lyderiai, tikimasi, kad pagaliau bus susitarta dėl konkretaus Europos Gynybos plano. Bene svarbiausioji užduotis bus susitarti dėl deklaracijos, pagal kurią Didžioji Britanija ir JAV dar kartą pabrėš savo pasiryžimą ir pažadą bet kuriuo atveju ginti Europos Bendruomenės, į kuria įtraukiama ir Prancūzija, ir Portugalija ir vėl prašys įtraukti Ispaniją į Vakarų Gynybos Planus. Jei jau įtraukiama Vokietija, kodėl gi neįtraukti Ispanijos, klausia Lisabonos spauda: Jau ir anksčiau Portugalija tą klausimą būvo kėlus, bet be rezultatu.

Generolas Eisenhoweris pareiškė Paryžiaus spaudai, kad jis esąs patenkintas prancūzų parlamento sprendimu principu pritarti Europos Armijos organizavimui. Jis pabrėžė, jog augstieji Atlanto Pakto karininkai tiki, kad yra esminiai svarbu turėti Vokietijos kariuomenę Vakarų pusėje. Taip pat karininkai mananti, jog Europos Armija yra geriausia politinė priemonė įtraukti Vokietiją į Europos Gynybos planus.

Pagal Generolą Eisenhowerį, Europos Armija galėtų pagelbėti nuimti politines ir ekonomines užtvargas, kurios kliūdo žengti pirmyn, siekiant Europos Federacijos.

Tokie yra oficialūs balsai — oficialios gerai informuotų sluoksnių nuomonės. Neoficialiai Europoje baiminamasi Vokietiją atginkluoti, nes kiekvieną kartą, kada tik Vokietija įgydavo militarines galias, ji pasida-

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Šiomis dienomis į Vilties draugiją įstojo šie asmenys,

41. Balys Jonas, Bloomington 10 dol.
42. Kėsgaila Steponas, Montreal 10 „
43. Vilčinskienė Jonė, Cleveland 10 „
44. Dargis Leonardas, Milwaukee 10 „
45. Sutkus Vytautas, Cleveland 10 „
46. Vidmantas Stasys, Chicago 25 „
47. Krivickas Jonas, Rochester, N. Y. 10 „

Pirmas Vilties draugijos nariu teikimo laikotarpiu baigiasi kovo mėn. 31 d. Visi tautinės minties asmenys ir šiaip pritarantieji Vilties tikslams kviečiami į Vilties draugiją artimiausiu laiku įstoti. Susiorganizavę ir sutelkę didesni kapitalą spaudos — informacijos reikalaus pūgėsimi ir didesnius darbus atlikti, ko negali atlikti pavieni asmenys.

Iki šio laiko į Vilties draugiją įstojo 47 nariai, bendru \$2260 įnašu.

Vilties draugijos pirmasis visuotinis susirinkimas įvyks balandžio mėn. 26-27 dienomis, Clevelande. Tada bus priimti Vilties draugijos įstatai, išrinkta vadovybė ir nustatyti artimiausieji darbai.

Visi į draugiją įstojusieji, kad ir negalėdami asmeniškai dalyvauti, galės savo valią pareikšti pavesdami turimus balsus dalyvaujantiems.

Šiuo metu mes gauname nemažai laišku, kuriuose klausiamas, kaip bus vienas ar kitas klausimas tvarkomas. Deja, į juos galės savo sprendimais atsakyti tik visuotinis Draugijos susirinkimas. Dabar paklausėjams mes galime išsiųsti tik gaires, kurios yra priėmė Vilties draugijos organizatoriai. Jos buvo paskelbtos ir Dirvoje.

rydavo pavojinga savo kaimynams. Šį kartą, aišku, jos apginklavimo klausimas keliamas ryšium su visai nauju Rusijos pavojumi. Tačiau, "toli numatantieji" klausia, o kas būtų, jei pvz., Europa su labai galinga Vokietija, tą rusų meską sudorotų, kokia tada būtų Vokietijos rolė. Ar ir vėl nereiktų tą meską atgaivinti, kad atsigynus nuo Teutony...

Pareiškiama susirūpinimo ir dėl pačios Vokietijos Armijos atgaivinimo fakto. Prancūzijoje dažnai girdėti išsireiškiant, kad pats pavojingiausias momentas Europai busias tą valandą, kada bus pasirašyta sutartis atginkluoti Vokietiją. Esą, kaip tik tą valandą vokiečių biją rusai, galėtų apsispręsti užimti Europą, kada Vokietijos kariuomenė dar neatkurta.

Tokias nuomones ramina arti valdžios sferų esą informacijos šaltiniai. Pvz., prancūzų dienraštis "Le Monde" rašo, kad nesibaimintina dėl rusų agresijos Europoje. Svarbiausi įvykiai vyksta ne čia, bet Azijoje. JAV svarbu turėti Europos užnugarį garantuotą tam momentui, kada bus nuspręsta Tolimosese Rytuose vykdyti nebe sulaukymo politiką, bet pradėti didįjį "roll back" — komunistų galutinį suraitymą.

Štai bene svarbiausia priežastis, dėl kurios, JAV aiškiai duoda suprasti europiečiams, kad jie kuogrečiausiai tarpusavy susitarę, susivieniję. Tas pats "Le Monde" pastebi, kad ty faktų aktyvaizdoje JAV daro žygių, kad kuogrečiausiai atsirasų Europos Armija arba bent pakartą, kada tik Vokietija įgydavo militarines galias, ji pasida-

J. Masiulis, Paryžiaus

500 Naujų skaitytojų

Trečioji Dirvos talka

Nuo 1952 metų kovo mėn. 1 dienos iki 1952 metų birželio mėn. 15 dienos skelbiama trečioji Dirvos talka.

Į talką kviečiami visi mūsų talkininkai, dabartiniai skaitytojai ir Dirvos draugai. Bendromis pastangomis mes turime sulaukti 500 naujų skaitytojų, kurie dar Dirvos, dėl vieno ar kitokio priežasties, neskaito.

Mes visus talkininkus prašome atkreipti ypatingą dėmesį į tas šeimas, kurios turi vaikų. Dirva leidžia mėnesinį, gražiai tvarkomą, 16 didelių puslapių "Tėviškėlę", kuri visiems Dirvos skaitytojams duodama nemokamai. Tai vienintelis vaikų laikraštis, spausdinamas tokiu tiražu ir paskleidžiamas po viso pasaulio lietuvių šeimoms. Mūsų tikslas "Tėviškėlę" dažinti, tenkinti tėvų ir vaikų norus. Jei mes padidinsime Dirvos skaitytojų šeimą, susidarys sąlygos dažniau ir "Tėviškėlę" leisti. Tat į šią talką turi įsijungti ir jaunieji, jei

jie nori dažniau savo laikraštį skaityti.

Dirva pradėjo aktyviai telti geriausius bendradarbius, gyvenančius įvairiausiose pasaulio kraštuose. Kiekvienam numery jūs matot naujas pavardes. Bendra talka padidinę prenumeratorių skaičių Jūs įgalinsit mus tuo keliu ir toliau eiti ir laikraštį padaryti toki, kokio kiekvienas lietuvis trokšta.

Dirvos talkai pasibaigus, trys daugiausiai naujų skaitytojų surinkę talkininkai gaus premijas. Pirmoji premija — 50 dolerių, antroji 30 dolerių ir trečioji 20 dolerių. Gi naujiems skaitytojams, burtų keliu bus paskirta 25 naujai išėjusios knygos.

Talkininkams premijos bus skiriamos pagal surinktų taškų skaičių. Metinė prenumerata vertinama 4 taškais; pusmetinė 2 taškais ir metų ketvirčio 1 tašku.

Visus kviečiame į trečiąją Dirvos talką!

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copie — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išleista kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius Balys Gaidžiūnas.

Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

KAS ir KUR

• Vasario šešioliktosios progos senatoriai Dirksen iš Ill. ir Daniet Flood iš New Yorko, kongrese pasakė atitinkamas kalbas ir išsklėdė lietuvių tautos kovą dėl laisvės.

• Vasario šešioliktosios progos JAV Kongrese gražią kalbą pasakė Frances P. Bolton iš Clevelando, Ohio.

• Margutis Vasario šešioliktosios progos, kaip ir kiekvienais metais, surengė koncertą — minėjimą. Programą atliko Dainavos ansamblis, Monika Kripkauskienė ir A. Kučiūno diriguojamas orkestras. Koncerto minėjimo metu kalbėjo konsulas P. Dauzvardis ir Margučio leideja Vanagaitienė. Programą vedė A. Ols.

• Rašytojas Pulgis Andriusis, dabar gyvenantis Australijoje, iš Sydneyjaus persikėlė pastoviai gyventi į Adelaidę. Neseniai išspaudos išėjo jo įdomi knyga "Sudiev, kvietkeli". Tai pirmoji lietuviška knyga, išleista Australijoje. Dirvoje šią knygą galite gauti. Kątuota \$1.50.

• C. D. Jackson, Free Europe Nacionalinio Komiteto pirmininkas, vasario šešioliktosios progos pasveikino Free Europe Lietuvių patariamąją grupę. Savo sveikinime rašo: "Mes niekad nesiliausime siekti tikslo atstatyti Lietuvos valstybės nepriklausomybę".

• SLA Pildomoji Taryba praneša, kad balsavimai į tos organi-

zacijos vadovybę prasidėdavo nuo kovo mėn. 1 d. ir baigėsi balandžio mėn. 30 d. Visi balsavimo daviniai centru turi būti pasiųsti iki gegužės mėn. 5 d.

• Rašytojas Leonardas Žitkevičius parašė vaikams naują eilėraščių knygą "Saulutė debesėlius".

• Praėjusių metų pabaigoje Vokietijoje mirė Lietuvos vokiečių evangelikų liuteronų sinodo senjoras Paul Tittelbach. Jis ilgaiusiai yra gyvenęs Kėdainiuose. Buvo kietas vokietininkas.

• Paryžiaus lietuvių šiais metais iškilmingai atšventė Vasario šešiolikąją. Vasario šešioliktosios minėjimo rūpinosi Lietuvių šalpos Draugija. Vasario šešioliktosios progos buvo 15 minčių transliacija ir iš Prancūzijos radijo. Kalbėjo Dr. Bačkis, prof. Matore ir J. Lanskronskis.

• Lietuviai inžinieriai Bostone Tautos Fondui surinko 500 dolerių.

• Pasaulio Lietuvių Archyvu skirtąją istorinę (archyvinę, bibliografinę ir muziejinę) medžiagą ar korespondenciją prašyti siųsti Achyvo būstinės adresu, būtent: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill., U.S.A.

Patark kaimynui
prenumeruoti
DIRVĄ

Lietuva - šiaurės auksas

J. E. Dr. Friko Meierio, Lietuvos Igaloto Ministerio Brazilijoje, kalba perduota per Amerikos Balso radiją 1952 m. II 16 d. pavergtai Lietuvai ir pasaulio lietuviams:

Broliai ir seserys,

Kalbu jums iš Brazilijos sostinės Rio de Janeiro, kur gyvenau jau 12 metų ir esu Lietuvos atstovas prie Brazilijos vyriausybės. Dvylika metų aš nemačiau Lietuvos, dėl to dabar man širdis stipriai plaka, kalbant jums. Jums atrodo, kad Brazilija yra nepasiekiamai toli, tačiau man ir visiems šio krašto lietuviams jūs ir jūsų kančios yra visumet prie paties širdies.

Aš esu klaidėdškis. Mano mylimą Klaipėdą ir nuostabią mūsų Gintaro pakrantę, nuo Rio de Janeiro miesto skiria tik Atlantas, tas pats vandenynas, kuri nugalėjo Lietuvai Dariusį ir Girėnas. Čia po mūsų trispalvę mes minime Vasario 16, minime jus, brangūs tautiečiai, minime Tėvynę ir ilgimes jos. Manau, jūs taip pat atsimenate mus, kaip ir savo artimuosius, išblaškytus pasaulyje ar kenčiančius Sibire. Mūsų ilgesys yra vienodas: laukiame laisvės dienos! Nesu pranašas, bet matau, kad toji diena artėja. Laisvasis pasaulis galutinai jungiasi ir pasiryžęs nugalėti kruviną priešą, pavergusį mūsų Tėvynę ir pusę Europos.

Mes gauname žinių, apie jūsų bausių gyvenimą ir jas paspasakojame visiems. Daug nuodirdžių draugų čia turi Lietuvą. Vienas aukštas Brazilijos valdžios pareigūnas, Franchini Netto, prieš karą buvęs Lietuvoje, išspausdino čia knygą apie mūsų Tėvynę, kurios vardas: "Lietuva — šiaurės auksas". Joje, brazilas labai teisingai rašo: "Lietuviai visais laikais parodė nuostabią stiprią valią ištverti ir laimėti, ir su didele drąsa ir energija visuomet pasiekdavo to, kas kitiems atrodė "stebuklas". Todėl aš linkiu jums tik kantrybės. Savo kovoję esate nevieni. Išlaikykite gimtąją kalbą, savo tikėjimą, tautiškus papročius ir sulauksime tos dienos, kada vėl trispalvė plevė-

suos Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir visur, kur bus gyva lietuvių tauta!

Italijos mieste Romoje Lietuvos Diplomatinijos šefas, ministras Lozoraitis, prieš penketą metų pasakė vienam tremtiniui: "Lietuvos likimą spės tie mūsų broliai, kurie kovoja Tėvynėje, kurie pašventino Jos žemę savo krauju..." Mes tikime jums, broliai! Mes apgalime kiekvieną mirtį. Tiesą Dievas kiekvieną jūsų žingsnį ir tepriartina Laisvės Valandą.

Kaip Lietuvos ministeris Brazilijoje sveikinu jus, broliai ir seserys, šio krašto lietuvių vardu ir meldžiu Dievo pagalbos, kad jūsų kančios greit pasibaigtų.

Vilties ir kantrybės! Lietuvių Tauta nežūsi! Lietuva vėl bus nepriklausoma!

Iki pasimatant.

LIETUVIAI INFORMAVO PRANCŪZUS

Vasario mėn. 14 d. Paryžiaus Laisvųjų žurnalistų Unija, kuri yra narys Tarptautinės Laisvųjų žurnalistų Federacijos su centru Londone, surengė spaudos priėmimą — konferenciją.

Dalyvavo beveik visa didžioji Paryžiaus spauda ir spaudos agentūrų atstovai, o taip pat ir Laisvosios Europos judėjimo, Prancūzijos padalinio vadovybės prezidento delegatai.

Lietuvius atstovavo žurnalistas pulk. Lanskronskis, A. Markėvičius, J. Mašiulis. Svečiai supažindinti su spaudos padėtimi už Geležinės Uždangos. Visiems įteikta gausi tuo klausimu dokumentacija ir svarbiausios nuorai išsamų, plačių (28 psl.) memorandumų, anksčiau įteiktų Jungtinių Tautų šiosios sesijos prezidentui, sekretoriui ir užsienio delegacijoms, kuriuose smulkiai išdėstyta apie spaudos padėtį rusų okupuotose kraštuose. Memorandumai paraušti Laisvųjų žurnalistų Londone ir Paryžiuje pastangomis. Apie šiandieninę spaudos padėtį bolševikų okupuotose Lietuvoje surašyti ištisai trys puslapiai.

Ar žinai?

Žodis radaras yra sutrumpinimas angliško išreiškimo Radio Detection And Ranging. Mūsų kalbai tai reikėtų, kaip radio pagalba surandama kur nors esančio objekto kryptis ir nustatoma jo atstumas.

Tam tikros radio bangos, lekiančios labai dideliu greičiu, įgalina fantastiškai trumpu laiku apskaičiuoti toli nuo mūsų esančio objekto distanciją ir nustatyti jo judėjimo kryptį.

Prieš šimtą metų prancūzas Fizeal apskaičiavo šviesos greitį. Per vieną sekundę šviesos bangos lekiančios 300000 km. greičiu.

1886 m. H. Hertz pademonstravo bangas, kurias jis pavadino radio bangomis, lekiančias tokiu pačiu greičiu kaip ir šviesos bangos. Bė to, jos pasiekusios tam tikrą objektą reflektavo ir grįžo atgal.

Po trijų metų nuo šio įvykio, vienas mokslininkas jau įrodinėjo, kad panaudojus radio bangas, siunčiamoje stotyje galima išgauti tam tikrą elektros efektą, kurio pagalba įmanoma nustatyti judančio objekto kryptį, pvz., laivo jūroje.

Amerikos mokslininkai vėliau susidomėjo Europoje padarytais išradimais. 1922 m. Dr. A. H. Taylor ir jo bendradarbis L. C. Young, dirbę laivyno tyrimų laboratorijoje, vieno bandymo metu pastebėjo, kad į jų radio signalus įsiterpė Potomac upe plaukęs garlaivis.

Praėjo dar keli metai, kai laivyno tyrimų laboratorijos direktorius pasiuntė karo departamentui pranešimą apie sėkmingus bandymus radaro srityje. Admiralo Bowen paprašius, kongresas paskyrė pirmuosius 100,000 dolerių radaro išradimams.

Radio bangos pirmiausia buvo panaudotos surasti daikto kryptį, bet 1925 m. Carnegie Instituto mokslininkai Breit ir Tuve surado būdą apskaičiuoti atstumą. Jie paleido į erdvę sėriją trumpų radio bangų, kurios reflektavo ir grįžo atgal. Žinodami radio bangų greitį, jie

lengvai nustatė kaip toli bangos keliavo.

Atstumo apskaičiavimas atliekamas be galo tikslu laiko skaičiavimo aparatu, kuris atžymi net milijonines vienos sekundės dalis. Pagrindinis prietaisas radaro aparate šioms apskaičiavimams atlikti yra katodinių spindulių lemputė.

Jeigu, pvz., komunistų lėktuvai pasirodytų kur nors apie Aliaską, už 7500 km. nuo New Yorko, radaro stoties paleistai bangai reikėtų vienos dvidešimtųjų sekundės dalies nukelti iki tų lėktuvų ir sugrįžti atgal, padarius 15000 km. kelią. Žodžiu, po vienos dvidešimtųjų sekundės New Yorkas žinotų, kad prieš lėktuvai yra ties Aliaska ir kuria kryptimi jie skrenda. O pačioje Aliaskoje esanti radaro stotis už 5 km. skrendančio lėktuvo kryptį ir atstumą užregistruotų per vieną 30,000-ja sekundės dalį.

Antrajame pasauliniame kare Anglijos sala išgyveno didžiulius pavojus. Staigūs vokiečių oro puolimai galėjo visiškai sunaikinti salą ir laivyną. 1942 m. vokiečių povandeniniai laivai nusunkindavo per dieną apie 16000 tonų alijantu laivyno. Tačiau 1943 m. anglų lėktuvai ir laivai jau buvo aprūpinti radaro aparatais, kurie išgelbėjo anglų salą ir laivyną nuo kritiškų nuostolių. Anglų mokslininkas, sukonstravęs radaro aparatą, tik tada dabar buvo paskelbtas pasauliui ir apdovanotas 150,000 dolerių premija. Anglai karo metu radaro paslaptį griežtai saugojo net nuo amerikiečių. Tačiau, šiandien Amerika radaro srityje tiek pažengė, kad jau beveik kiekvienas lėktuvas ir laivas yra aprūpinti šiais prietaisais.

Yra daug galimybių panaudoti radarą civiliniame gyvenime, tačiau šiandien jis tebėra griežtai karine paslaptimi ir jo naudojimas civiliniame gyvenime draudžiamas.

Komunistinės Albanijos ministras pirmininkas nuvažiuojo, brangi.

į Maskvą prašyti Albanijai ekonominės pagalbos: maisto ir žemės ūkio mašinų. Stalinas pasiuntė tariamąją pagalbą. Tai buvo eukaliptų sėklos ir 12 enkavedistų, kurie mokys albanus kaip tą augalą auginti.

Stalino pagalba gerai prisimename ir mes. Maskvos komunistai, išplėję iš Lietuvos ūkininkų galvijus, javus ir kitokį turą, atsuntę badaujančiai Lietuvai arbūzų ir tūkstančius enkavedistų, kad galėtų išduoti nekaltus ir savo žemę mylinčius lietuvius.

Seniausis žmogaus kaulai buvo rasti Javos saloje. Pekingio (Kinijoje) muziejuje buvo saugomi antri savo senumo pasaulyje žinomi žmogaus griaučiai, kurie šiomis dienomis kažkur dingo. Kinijos komunistai skelbia, kad Amerikos mokslininkai išvėgė šiuos 500000 metų senumo žmogaus griaučius. Tačiau Amerikoje tas yra griežtai paneigiama.

Matyti, tėvas Stalinas, paprutas iš visur viską vogti, bus nuodžiavęs ir šiuos, seno kino kaulėlius.

Psichologijos profesorius Shelton MacLeod du metus sugaišo, kol nustatė, kad cukraus kiekis kavoje proporcingai nepaddina jos saldumo. Pvz., jei į kavą įdėsite du gabaliukus cukraus, tai kava nebus dvigubai saldesnė. Esą, didelis cukraus kiekis kavoje psichologiškai žmogų apgauna. Ji atitinkamai saldesnė nepasidaro; iš tikrųjų, kava pasidaro tik tirštesnė.

Televizijai pastarieji metai būsią labai derlingi. Tvirtinama, kad net sekantį prezidentą išrinktės televizijos stotys. Šitai pramatomas, televizijos bendrovės jau nūtarė kokias kainas už prezidentinių rinkimų propagandą per televiziją.

Demokratų tautinis komitetas rinkimų propagandai per televiziją paskyrė vieną milijoną dolerių. O kiek dar paskirs respublikonai, pramonės magnatai, darbininkų unijos ir pavieniai kandidatai! Senatorius Keefauver pasakė neisgarsinsias per televiziją, nes jam esanti per brangi.

J. Stip.

KIEK JAU TURI?

Pulgis Andriusis

Pagalvokite tikrai, tautiečiai, jums atsistos piestu plaukai, jeigu jų turite ant galvos bent kuokštelį: vakar žmona, bevirdama senos karvės kaulus, ir sako man:

— Tu vis dėlto, Vytautai, esi kelmas iš velniaraisčio, visiškai apaugai dumbliu, nesidedi prie bendruomeninės veiklos, iki šiol dar nesužinojai, kiek tavo draugas Impilaitis turi užmerkęs svary komonvelto taupymo banke!

Sriubtelėjus iš samčio karštos sriubos, nusišutindama lūpas, toliau mano žmona ir vėl sako, girdi, tavo draugas Impilaitis — neduok svietė! — gal jau baigia visą tūkstąntį, o tu, šungrybi, atidirbes viršvalandžius, krenti ant lovos kaip linų markos slėgas ir knarkai, pro šnerves leisdamas karštos gumos ir sieros smarvę, visiškai nesirūpindamas, kas dedasi plačiame Sidnėjūje ir jo apylinkėse! Girdi, te tau du šilingai ir važiuk! Bankstauna, tik žiūrėk man, kad dykai pinigų nepravažinėtum, ištirk Impilaitį iki panagių ir atgabenk man paties tiksliausias žinias, svaras svaran, šilingas šilingan ir penas penan.

— O jeigu pinigų banko sąskaitos dar bus puspenis, tada kaip? — neatsargiai paklausiau žmoną, nuo lovos krašto šokdamas ir iššėgines kelnės, kurias dar mūvį nuo Balfo laikų.

— Tai tu šitaip man, — sučiirškėjo, kaip žarija vilnose mano žmona. — Tu man čia juokus klijuosi dar, lauk grei-

čiau ir žiūrėk, grįžk blaivas, nes rytoj penktą valandą į gumos fabriką. Ir pakombinuok tenai centrinėje stoty, paderėk su kasininku, gal, pigesni bilietą gausi.

— Eik jau, išsiderėsi ką tu iš australo, kad dar mokėčiau kalbinti angliškai kaip reikia, — atsišnekinėjau virsdamas pro duris, nes mano žmona ką jau sumano tai ir mano, Dieve mano!

— Na tai bent paėjėk porą stotelių pėsčias, vis gi trejetu penų bus pigiau, — tarė stumdama mane nuo laiptų į šaligatvį.

Nesiderėjęs su kasininku, iš centrinės tiesiai sėdau elektrinin, nusprendęs geriau paėjėti pėsčias namo grįždamas, nes žmona nebuvo tiksliai pareiškus, iš kurio traukinio galo eiti pėsčiam dvi stotis.

Impilaitį, laimei, radau namie. Sėdi prie radijaus ir laukia karo. Ant stalo pamesta keletas Amerikos brolių lietuvių laikraščių.

— Užsimaskavęs po kultūrine veikla, o banke, — nebijok, — jau, gal, turi visą tūkstąntį įklojęs, — pamaniau sau vienas.

— O, sveikas Vytautai, nuo laivo beveik nesimatėm! — pradžiugę Kestutis Impilaitis, ir, metęs akį laikrodin, pasiūlė: — Dar pusvalandį iki uždarymo, eime išmest porą stiklinaičių alaus.

Ot šito tai ir nelaukia! Moteriš-

kas protas trumpas. Jeigu žmona būtų davus bent penkis šilingus užsikalbiniui, taip sakant, pamato kartiniam akmeniui! Juk alkoholiui pasimaišius galvoje, kiekvienas žmogus darosi sukalbamas, išsiplepa kas nereikia, ir pats Impilaitis dar, ko gera, išsitrauktų banko knygutę, išsirdę švarko pamušalą. O pas mane dabar liko tik vienuolika penų parvažiavimui, su sąlyga, kad neturiu pinigų net vienam kauseliui alaus, tautiečiai supraskit mane, pernelyg įtartina! Sakys, abudu dirba, kaip žinmagorai ir viską neša bankan, net kultūrinei veiklai nieko nepasilieka. O kas baisiausia, dar gali imt ir paklaust, kiek aš su žmona jau atidėjau į šalį.

Bus-kas-nebus, aš tada ir sakau Impilaitiui:

— Zinai, Kestuti, mečiau gerti! Skilvin įsimetė kažinkas, ne tai vėžiukas, ne tai lysninkai, urzgia, kaip aprietas šuva...

— Ką, tu, Vytautas Zakučionis, gerti metei. Nejuokink pasaulinės lietuvių bendruomenės! Argi tu jau pamiršai prancūzų zoną, apsigalvok? Juk mes ne gėrėm konjaką bet valgyte valgėm, dażyte dažėm, kaip mūsų tėvai dažydavo blynus grietinėje su taukais. Kiba jau tau australų saulė suminkštino mažuosius smegenis?

Ir, nesileisdamas į šnekas, mane nutempė į savo barą. Dabar tik meldžiausi, kad nepašauktų diškio, nes man pinigų beužteko vienam vidutinukui. Pašaukė, laime, po vidutinuką, ir, kai padavėja atnešė ir kai aš ėmiau žvančinti penus kišenėje, Impilaitis šėrė man per pirštus, sudraudamas:

— Tu atėjai pas mane į svečius,

paslėpk ranką!

Ėmiau apčiupinėti savo draugo silpnas vietas, vedžiau aplinkiniams keliais, sakau, gyvenimo standartas Australijoje papūtė uodegą, nēr iš ko pasidėj juodai dienai, manydamas, kad jis ims ir prāsitaris apie savo bankinius reikalus. Tačiau, matai, alus buvo smarkiai atmištes vandeniu, o barą jau netrukus rengėsi uždaryt. Šitokių tempu nesukelsi galvoje didesnio sąjūdžio, taigi, atsargiai ėmiau riesti, kad, girdi, nors ir aš dabar negaliu gerti į kiauš skilvį, bet jeigu jau ateina į namus koks tautietis, tai aš jam statau tikrai spiritu pagrįstus gėrimus.

Vytautas Impilaitis suprato, prie ko aš vedu ir pašaukė po stiklinaitę paties to skutamojo džino. Po tokio samtelio liežuvis įgys sparnus, bet aš nusprendžiau savo džina neženkliai išpilti žemėn, idant sąmonės nenustotčiau patsai.

Ir kaip ten jau įvyko, bet aš, pasirengęs išpilti džina žemėn, per klaidą pataikiau ne žemėn, o savo burnon, — matai, ranka sudrebėjo! Nuo to laiko kokius dar penkis kartus nepataikiau ant žemės kol uždarė barą.

O paskui nieko nebeatmenu, išskyrus tai, kad ant rytojaus, prieš einant į fabriką blisksterėjo sąmonė. Tačiau be reikalo įnaiti blisksterėjo, nes mano šonkauliai, atrodė, buvo perleisti per karšiamąją mašiną. Prie lovos stovėjo mirtinai nuvargusi žmona, iš jos rankų iškritęs ant grindų kėpsojo kažkoks virtuvės įrengimas su geležiniais apkaustymais.

— Na, tai kiek šimtų turi Impilaitis? — prašovė moteris, atsišpeikė-

jus iš stabo.

— Septyniusi! — atsakiau iš oro pagavęs, nes ničnieko neatsiminiau, kaip baigėsi mano tardomoji kelionė.

— Gyvuli, o vakar sakei, kad tik penkis šimtus, šešiolika šilingų ir keturis su puse peno! Aš taip ir maniau, kad nieko nesužinojai, tu kelme iš velniaraisčio! — šoko mano gyvenimo draugė vėl prie lovos ir tęsė toliau pertrauktą darbą.

Kiekvieną smūgį sekė naujiena. Luopt! — atvežė girtą taksis; luopt! — turėjau sumokėti pusę svaro šoferiui; luopt! — išplėsei balfinių kelnų sėdynę nebesulopomai; luopt! — prikelai namų šeimininkus; luopt! — atsakė kambari (už šį pastarąjį kirtu be skaičiaus).

Tačiau visa tai buvo tik meirūno žiedeliai, palyginus su tuo, kas vėliau sekė prie bažnyčios. Zakučioniams jau nebegalima buvo rodytis, kur susirenka mažiausiai du tautiečiai, — ką jau čia bekalbėti apie visą bendruomenę ar bent jos apylinkę!

— Va, čia eina Zakučionis, kuris jau turi išlėgęs bankan aštuonius šimtus.

— Matai, toks visas dar balfinis, suskretęs, o jau...

— Aš jau tu žinai, kad tiek turi, negi sakysis?

— Frigirdytas išsiplepėjo Impilaitiui, nesulaukė liežuvis, nelaimingas...

— O, matai, žmona buvo pasiutusi, kad išsniptinėtų Impilaitį, ir dar liepė dvi stotis pėsčiam paėjėti...

Australija

Žmogus ir kunigas

(H. M. Robinson — "Kardinolas")

Kai prieš keletą metų Henry Morton Robinson išleido savo psichologinį-simbolinį romaną "Didysis Sniegas" (The Great Snow), niekas jį neatkreipė ypatingo dėmesio. Toji, kad ir nebūtinai parašyta knyga, paskendo nepastebėta knygų lentynose. Tačiau jau ir "Didžiojo Sniego" romanas rodo H. M. Robinsono sugebėjimą atvaizduoti psichologinius įtikinančius charakterius ir mokėjimą iškelti naujas mintis bei nagrinėti naujas žmogiskosios prigimties plotmes. Jis atvaizduoja vienos šeimos gyvenimą New Yorko priemiestyje ilgai užsėmusios sniego pūgos metu, kur suparalaužia visą normalų gyvenimą ir kurios metu vyksta visame savo nuogame ryškume amžinai vienoda ir primityvi kova už būvį.

Tačiau 1950 metais jo išleistas "Kardinolas" staiga jį išskėlė pirmas Amerikos rašytojų eilės, kaip didelio literatūrinio skonio, gilios erudicijos ir genialios plunksnos kūrėjas. H. M. Robinson "Kardinole" aprašo kunigo gyvenimą nuo jo įjėvimo į kunigus iki aukščiausio bažnytinės hierarchijos laipsnio — kardinolo. Toli gražu, šis romanas nėra tendencingas viena ar kita kryptimi, t. y. rašytojas neveda nei religinės nei antireliginės propagandos.

Mums, lietuviams, šia knygą skaitant kyla noras jį sugretinti su Mykaloičio Putino "Altorių šešėly". Atrodo, kad tiek vienas tiek kitas autorius pasirinko vienodą uždavinį: parodyti vidinį "aš" žmogaus, kurio ypatinga profesija žmogiškai prigimčiai stato didelių reikalavimus.

Abu rašytojai sprendžia kunigystės problemas visai skirtingai, gal jau dėl to, kad jų pasirinkti veikėjai, tiek Robinsono jaunas kunigas Steponas Fermoyles, tiek Liudas Vasaris laidojo pradžioje skaitytojams pristatomi kaip visai priešingų aplinkybių sukurtos asmenybės: Liudas Vasaris — kunigas be pašaukimo, stoja seminarijoje tūty, ypatingai motinos noro verčiamas į didelio noro vedamas vienu ar kitu būdu siekti mokslo. Tuo tarpu Steponas Fermoyles yra kunigas iš pašaukimo. Autorius tą aiškiai nurodo pačioje veikalo pradžioje įdėdamas į Stepono lūpas sekantį žodžių kaip atsakymą motinai, kuri sūnų, grįžus iš Romos, klausia, ar jos maldos ir noras turėję įtakos jį pasiryžimą tapti kunigu: "Ne, mamytė, tavo noras manęs nepadarė kunigu. Aš apie tai dažnai galvoju būdamas jaunas. Bet dabar aš žinau, kad aš esu kunigas tik todėl, kad niekuo daugiau žemėje aš būti netrošku. Tai yra visai paprasčia, nesudėtinga, ir tai niekuomet nepasikeis".

Jau pačioje pradžioje mes susipažįstame su Steponu Fermoyle, kaip su nusistovėjusiu charakteriu, į kurį didelės įtakos

turėjo jo patriarchališki, religingi tėvai ir keli metal praleisti Teologinėje Akademijoje Romoje. Skaitytojui aišku, kad Steponui nereikės stengtis būti geru kunigu. Tuo tarpu Liudas Vasaris visą laiką gyvena abejonose, ir tik didelių valios pastangų dėka eina toliau ne savo noru pasirinktu keliu.

Tiek Liudas Vasaris, tiek Steponas Fermoyles yra kūrėjai — literatai. Abiejų gyvenimo kelyje jų kūryba suveda juos į konfliktą su vadovybe. Tik Liudo Vasario asmenyje laimi kūrėjas — literatas ir žmogus, o Steponas Fermoyles eina pasirinktu keliu nepalaužtas gyvenimo audrų. Kaip skambus refleksas, jį nuolat lydi paprasti maldos žodžiai: "O Viešpatie, meldžiu, kad būčiau vertas Tavo Sūnaus".

Tačiau iš to nereikia susidaryti vaizdo, kad Steponas Fermoyles yra žmogus be silpnųjų. Jis yra tik žmogus, kovojantis už savo idealą. Steponas Fermoyles — tolerantiškas ir giliai suprantantis žmogus, stipriai meilės ryšiais surištas su savo šeima, kurios gyvenime jis nuolat vaidina didelį vaidmenį. Netruksta jame ryškių vingių, kuriuos gamina priskirti jo žmogiškai prigimčiai. Pavyzdžiui — jo mylimiausia sesuo, gražuolė Mona, myli jį kaip studentą, rabino sūnų. Motina kreipiasi į Steponą, kad jis paveiktų jį Moną ir priverstų ją nutraukti santykius su tuo jaunuoliu. Visa šeima labai keičia bijodama, kad Moną sutuokiantis su žydu, kuris būdamas rabino sūnumi, niekada savo tėvų tikybos neišsivadės. Skaudant širdimi, nes jame — kovoja užuojauta ir meilė, Steponas iš Monos išgauna pažadą nutraukti santykius su mylimuoju. Mona pažadą pildo: vėliau, tėvų prikalbėta, susižieduoja su jaunu tėvų proteguojamu, labai neįdomiu jaunuoliu. Atrodo, kad viskas susitvarkė. Tačiau beveik prieš pat vestuvės Mona be pėdsakų įsitingsta. Nusiminusi šeima vėl reikalinga Stepono pagalbos. Po ilgo vargo jam pavyksta surasti seserį, kuri nuėjo smukimo keliu, ir su kažkoku ispaniškos kilmės įtartinu vyru vakarais linksmino savo šokių girtą publiką trečios rūšies restorane.

Steponas, tuo metu jau Dieocizijos sekretorius, buvo nepaprastai sukrėstas savo sesers likimu, dėl kurio jis pats jautėsi kaltas. Jis maldauja Monos eiti su juo į tėvų namus. Tačiau ji jam šaltai atsako, kad jis paliktų ją ramybėje arba grąžintų jos mylimąjį, kurį ji mylinti ir visuomet mylėsianti. Tuo momentu Steponas pamiršta savo kunigiską pareigą ir pažiūri į Moną, kaip į jaunos viliojančios kunigaitės Ghislana Falerni piliuką ir tuo būdu galutinai nugalė kilusias aistras.

Atrodo, kad čia ir yra tas pagrindinis taškas, kuriame galutinai skiriasi Stepono Fermoyles ir Liudo Vasario keliai. Liudą, kurį Vasaris sutinka dar ir vėliau, jo gyvenimo vėžių nepažeidžia, bet Aukšė yra paskutinis aktrinas, privertęs Liudą numesti nuo savęs tuos varžtus, kuriuos jis tal, nenoriai nešė per ilgą metų. Tuo tarpu Stepono Fermoyles romanas (jei jį taip galima pavadinti), ne tik jo neišbloškė iš vėžių, bet sunkia moralinę kovą laimėjęs, Steponas pasijautė atradęs save galutinai.

H. M. Robinson, šalia Stepono Fermoyles, duoda eilę ryškių ir labai įdomių tipų. Čia, kaip gyvas, į skaitytoją šneka sumatūrijęs, energingas klebonas, pramintas "Dollor Bill" dėl savo biznieriškos gyslės. Jis tipingas amerikonas — paviršutiniškai malonus, energingas ir linksmas. Paul Sretton, pirmasis Ste-

ponas. Jis ją atranda apleistą, kūdikio laukiančią vienoje vargšų ligoninėje. Ir vėl Steponui bandomas — daktarai konstatuoja, kad Monos padėtis labai bloga, ir vienintelis išeitis jai išgelbėti yra nužudyti dar negimusį kūdikį. Tačiau tam reikia Stepono, kaip vienintelio globėjo, sutikimo. Steponas kenčia, bet šiuo atveju pareiškia nugalą. Mona, pagimdžiusi sveiką mergaitę, miršta ant Stepono rankų su atgalios žodžiais lūpose.

Stepono Fermoyles kunigo karjera nelengva. Susikūrus savo vidinį pasaulį Trajano, Brantmantis ir Dantes įtakoje Steponas didelis estetas. Jis negali priimti prie vulgariai šykštus materialisto ir menko išsilavinimo klebono. Vienintelis jaunojo vikaro malonumas — skaitymas klasinių veikalų ir vertimas jo mylimojo teologijos profesoriaus Quarengi moralinės teologijos veikalo "La Scala d'Amore" (Meilės skalė). Klebonas, sužinojęs apie šį veikalą, labai nepatinkamas, tačiau neklidu Steponui tarnybos keliu kreiptis į kardinolą dėl "Imprimatur". Audienca pas kardinolą baigiasi nepalankiai, ir už bausmę kunigas Fermoyles iškliamas vikaru į, anot kardinolo, "blogiausią ir vargingiausią parapiją Bostono archidiecezijoje". Gal didžiausia priežastimi buvo ne pats faktas, kad Steponas, būdamas jaunas vikaras, "drįso užsiminti tokiu kieka", bet tai, kad į kardinolą pajaukta Steponas negalėjo atsakyti rusiškimu ir absoliučiu paklusnumu, bet tiek savo darbą, tiek savo pažiūras gyne drąsiai ir be prideramo jaunam kunigui kuklumo savo aukštojo viršininko akivaizdoje.

Tačiau Stepono didelė asmenybė per keletą metų į save atkreipė to paties kardinolo dėmesį. Jo pagalba vėliau Steponui pavyko išleisti "La Scala d'Amore", o ir kardinolo asmenyje jis įsigijo didelį draugą. Toje pačioje parapijoje Steponas pirmą kartą susiduria su moterimi. Tačiau pirmas tos rūšies pergyvenimas apsiriboja keliais jausmingais žodžiais, rankos palytėjimu ir vienu neįvykusiu pasimatymu. Toji jauna mergina, — Lalage Monton, — praeina Stepono gyvenime nepalikdama didelių pėdsakų, kaip mažas gyvenimo epizodas, taip ilgai ir sunkiame Stepono gyvenimo kelyje.

Tačiau po kelių metų, kai Steponas Fermoyles, jau palietas aukštosios hierarchijos purpuro, tarnavo Romoje bažnytinės diplomatinės tarnyboje, viena moteris jį giliai sukrečia. Pradžioje susilenkęs žmogiškai jai prigimčiai, vėliau pabėga iš jaunos viliojančios kunigaitės Ghislana Falerni piliuką ir tuo būdu galutinai nugalė kilusias aistras.

Atrodo, kad čia ir yra tas pagrindinis taškas, kuriame galutinai skiriasi Stepono Fermoyles ir Liudo Vasario keliai. Liudą, kurį Vasaris sutinka dar ir vėliau, jo gyvenimo vėžių nepažeidžia, bet Aukšė yra paskutinis aktrinas, privertęs Liudą numesti nuo savęs tuos varžtus, kuriuos jis tal, nenoriai nešė per ilgą metų. Tuo tarpu Stepono Fermoyles romanas (jei jį taip galima pavadinti), ne tik jo neišbloškė iš vėžių, bet sunkia moralinę kovą laimėjęs, Steponas pasijautė atradęs save galutinai.

H. M. Robinson, šalia Stepono Fermoyles, duoda eilę ryškių ir labai įdomių tipų. Čia, kaip gyvas, į skaitytoją šneka sumatūrijęs, energingas klebonas, pramintas "Dollor Bill" dėl savo biznieriškos gyslės. Jis tipingas amerikonas — paviršutiniškai malonus, energingas ir linksmas. Paul Sretton, pirmasis Ste-

ponas. Jis ją atranda apleistą, kūdikio laukiančią vienoje vargšų ligoninėje. Ir vėl Steponui bandomas — daktarai konstatuoja, kad Monos padėtis labai bloga, ir vienintelis išeitis jai išgelbėti yra nužudyti dar negimusį kūdikį. Tačiau tam reikia Stepono, kaip vienintelio globėjo, sutikimo. Steponas kenčia, bet šiuo atveju pareiškia nugalą. Mona, pagimdžiusi sveiką mergaitę, miršta ant Stepono rankų su atgalios žodžiais lūpose.

Kareivis tėvynės sargyboje

J. J. Bačiūnas prisipažina, kad Lietuvos Tėvynės rašinį apie B. K. Balutį, kuris išties negalėjo gili knygą "Balutis". Jį čia ir spausdiname. Red.

Nerandu kitų žodžių, kuriais trumpai galima būtų apibūdinti asmenį, ir veiklą to mūsų kilnaus patrioto, kurį su pagarba ir dėkingumu minės lietuvių visuomenė tiek mūsų nukankintoje tėvynėje, tiek vokiškoje vargo stovyklose, tiek laisvoje Amerikoje, kur vis daugiau suplaukia to paties pulko kareivių, pasiryžusių "petis į petį" kovoti ir iškovoti mūsų mylimai šaliai šviesesnį ir garbingą rytojį.

Pažįstų Bronių Balutį jau daugiau, kaip trisdešimties metų. Daug teko drauge dirbti, sielotis, bet ir džiaugtis, atkūriant mūsų kraštą po pirmojo karo, o paskui gyvenant jau laisvoje Lietuvoje.

Sielojomės, kada apsiniaukdavogangus ir grėsė pavojaus mūsų jaunai valstybei; džiaugdavomės kiekvienu laimėjimu bei pasisekimu taip greit augančios ir stiprėjančios mūsų Tėvynės.

Lietuva nedidelė savo teritorija, bet stipri ir galinga žmonių dvasia ir jų meile savo kraštui.

Lietuvos geografinė padėtis nepatogi tarp didžiulių agresorių kaimynų, jos žemelė neslepia savo gėmės jokių brangenybių, bet kaip ji brangi savo vaikams, per anžius už ją kovojusiems, kaip tampa lietuvio siela yra susirišusi su tėvynės laukais ir giriomis ir kaip duosniai ta mūsų žemė apdovanojo savo sūnus ir dukras turtais, brangesniais už deimantus bei auksą — neišgrynintais ir neprašintais dvasios turtais. Kovoje ir sunkiame darbe užaugo ir subrendo lietuvio būdas, pasiryžimas, patvarumas ir idealizmas.

Tomis, tikrai lietuviškomis ypatybėmis gausiai apdovanotas, Balutis visuomet turėjo ir dabar tebeturi dar vieną brangią, deją, ne taip dažnai mūsų tarpe užtin-

pon kolega — vikaras, didelis idealistas kunigas, tačiau suvaržytas savo silpnos valios, nuolat kankinamas minčių apie moteris ir erotiską meilę.

Stepono Fermoyles šeima, marga kaip mozaika, skirtingai ryškiais charakteriais, psichologiniai įtikinanti ir labai įdomi. Paraleliai su Steponu — kunigo keliu "per aspera ad astra", skaitytas nei valandėlės nepameta Fermoyles šeimos gyvenimo siūvenio kelyje. Viena sesuo išlaikyta, rami, darbšti ir paprasta, sukuria idealią šeimą su jaunu, aukštu moralinių principų gydytoju. Gražuolė stiprių jausmų Mona, po audringų avantiūrų, miršta ant Stepono rankų. Egzaltuota ir mistikoje paskendus Karmelity, vienuolė sesuo Emma miršta namie. Jaunas socialistinis pažiūrų brolis bando kurti savarankišką gyvenimą sunkiai dirbdamas ir siekdamas didelio žinojimo, nepripažįstas ribos žinojimo ir pažangai.

Dar daug būtų galima kalbėti apie įsistojusį eilę kitų veikėjų, kuriems suminėti reiktų per daug vietos. Tačiau perskačius "Kardinolą" — visi veikėjai atsistoja prieš skaitytoją akis gyvi ir gyvenimiški, suprantami ir sukelia vaizduotėje atskirus mažus jų gyvenimo pasaulius, kurie tokie turtingi savo žmogiška kova su aplinka, papročiais, įsitikinimais ir pareiga.

"Kardinolas" palieka didelį pasitenkinimą skaitytojui, ir mums, europiečiams, savo dvasia yra labai artimas. Jis labai mažai turi tipingo amerikoniškumo; visur veikėjus galima nureikšti ir bet kokį pasaulio kraštą — jie visur pritaips savo tikrą žmogišką prigimtį, nesikeičia amerikonas — paviršutiniškai malonus, energingas ir linksmas. Paul Sretton, pirmasis Ste-

kama bruozia, būtent, nepalaužiamą optimizmą.

Jis visuomet tikėjo Lietuva ir jos ateitimi, ir dabar, nebejaunus ir vienas tvirtai stovi jam paskirtoje sargyboje, neabejodamas, kad jo mylimas kraštas, audroms ir pavojams praūžus, vėl užims teisėtai priklausantį garbingą vietą laisvųjų tautų bendruomenėje.

Balutis didžiūojasi būdamas lietuvis. Kad ir varge ir skurde, dabar paskendus mūsų tėvynė, svetimų būdelių terojama, bet Balutis taip griežtai pasmerkia tą smurtą, su tokio tvirtumu ir viduriniu įsitikinimu mūsų teisybe ir taip išdidžiai ir garbingai atstovauja savo kraštą, kad žmonės, su kuriais jam tenka susidurti vėl pradeda išgirsti

savo sąžinės balsą ir giliau susimąstyti dėl mūsų kraštui daromos istorinės skriaudos.

O tai jau didelis laimėjimas! Žinoma, galima būtų dar daug pasakyti apie Balučio platų išsilavinimą, malonų būdą, ištikimybę ir širdingumą draugams, bet nesvyruojantį kietumą, kada liečiami Lietuvos, garbės ar principo klausimai. Manau, kad kiti jo prieteliai, kurių daug visur, kur tik plaka lietuviška širdis, plačiau aprašys tas vertingas ypatybes.

Aš gi, ta proga, negaliu nepaminėti nors kelias žodžias Balučio šeimos — jo žmonos ir dukters, kurios man teko gerai pažinti, įvertinti ir pamilti, artimai bendraujant Nepriklausomoje Lietuvoje.

savo sąžinės balsą ir giliau susimąstyti dėl mūsų kraštui daromos istorinės skriaudos.

O tai jau didelis laimėjimas! Žinoma, galima būtų dar daug pasakyti apie Balučio platų išsilavinimą, malonų būdą, ištikimybę ir širdingumą draugams, bet nesvyruojantį kietumą, kada liečiami Lietuvos, garbės ar principo klausimai. Manau, kad kiti jo prieteliai, kurių daug visur, kur tik plaka lietuviška širdis, plačiau aprašys tas vertingas ypatybes.

Aš gi, ta proga, negaliu nepaminėti nors kelias žodžias Balučio šeimos — jo žmonos ir dukters, kurios man teko gerai pažinti, įvertinti ir pamilti, artimai bendraujant Nepriklausomoje Lietuvoje.

Sueso kanalas

Sueso kanalo praeitis

Lygiai prieš 82 metus lapkričio 17 dieną įvyko Sueso kanalo atidarymo iškilmės, kuriose dalyvavo Prancūzijos karalienė Eugėnija. Ji tą dieną Sueso kanalu perplaukė savo jachtą "Aigle", iš paskos plaukiant 68 prancūzų laivams. Tą dieną buvo apvainikuotas prancūzų inžinieriaus Ferdinando de Lesseps didysis laimėjimas: — jo pastangų pasekoje, po sunkių dešimt metų trukusių kovų, per didžiules smėlio pūsis buvo atidarytas kelias laivams, Europą sujungiant su rytų Azija, sutrumpinant kelią iš Europos į Australiją ir Afriką.

Sueso kanalui planus paruošė vokiečių inžinierius Ervin Vranke. Gi tų planų realizavimą ryžosi atlikti minėtasis prancūzų inžinierius F. de Lesseps. Šiandien sunku įsivaizduoti pasaulį be Sueso kanalo, tos 50 metrų platumo vandens juostos, dirbtinai nutiestos 161 kilometru per smėlio dykumas. Dėl kanalo siaurumo juo plaukdamai negali susidurti nūdienos du modernūs laivai. Dėl to visa taip tvarkoma, kad būtų išvengta laivų susitikimo kanalo kelyje.

Eilės laukiantieji laivai...

Kanalo siaurumas privertė nuolat eilę laukti daugybę laivų, plaukiančių sutrumpintuoju keliu.

Nėra Sueso kanalo išlaikymas be rūpesčių. Čia, aplinkinėse smėlio dykumose, nuolat siaučia pigos. Jų pasekoje nemaža smėlio iberiama kanalan, kuris, jei nebūtų atsidėjus gilinamas, neilgai trukus pasidarytų nebetinkamas laivų kelionėms. Visą laiką nepaliaujamai dirba masė siurblių, kurie "čiulpia" iš kanalo smėlį, vėjo audrų čia atpustoma.

Ne tas kanalas, koks buvo pastatytas

Tobulėjant laivininkystei ir pasirodant vis didesniems laivams, Sueso kanalas nespėja daryti tokios pažangos, nors šandien jis atrodo visai kitaip, negu toms dienoms, kada buvo toms smėlio pustyneis praverstas. Jau šešius kartus Sueso kanalas buvo praplečiamas, tačiau ir šandien jis nėra tobula moderniai laivininkystei. Nūdien kiekvieną dieną Sueso kanalu gali perplaukti tik 33 laivai. Maždaug toks pats skaičius turi stovėti eilutėje.

Kai prieš 82 metus Prancūzijos karalienė Eugėnija atidarė Sueso kanalą — tada jis neatrodė toks, koks yra šandien. Tik eilė praplėtimo darbų įgalino

Marija Balutienė, nors ir ne Lietuvoje gimusi, savo vyro įtakoje pasidarė tikra ir karšta Lietuvos patriote ir gerbiama bei mylima lietuviškosios visuomenės narė. Duktė Ada pilnai paveldėjo kilnias savo tėvo būdo ypatybes, apgaubtas poezijos ir moteriško švelnumo. Ir sunkiose tremties sąlygose jos pajėgė sukurti šiltą lietuvišką židinį, prie kurio ne vienas netekusių tėvynės mūsų tautiečių, nors laikinai pasišalęs, ir nors trumpam momentui pajėgia užmiršti žiauriausią šių dienų tikrovę.

Baigdama šį trumpą rašinėlį noriu iš visos širdies palinkėti Broniui Balučiai dar ilgus metus su tokia pat energija, kaip iki šiol dirbti Lietuvos labui ir sveikam sulaukti tos laimingos dienos, kada svetimi įsibrovėliai bus išvyti iš mūsų šalies ir laisvos Lietuvos saulė vėl prašalins mūsų kraštą gaubiantį tamsumą.

Jadvyga Tūbelienė

metų britai galiausiai pakeitė savo nuomonę.

Šio milžiniško projekto statybai finansuoti Lesseps įsteigė tarptautinę Sueso kanalo bendrovę, kuri išleido 800.000 akcijų, kurių kiekvienos vertė buvo 250 frankų. Šiandien tų akcijų vertė siekia po 1500 DM. Pusę akcijų apie mėnesio laikotarpį įsigijo prancūzai. Didžiąją likusių nupirko Egipto vicekaralis. Tačiau kai jis 1875 metais pateko į piniginius sunkumus, savo turimas akcijas pasiūlė tuometiniam anglų ministeriui pirmininkui Izraeli. Britų premjeras, visai nentsiklauses parlamento, tas akcijas iš Egipto vicekaraliaus nupirko. Tokiu būdu, susidėjus palankioms aplinkybėms, į britų rankas perėjo 44 procentai Sueso kanalo akcijų, nors jie pradžioje buvo priešingi šio kanalo statybai.

Sutartis, pagal kurią po 16 metų Sueso kanalas pereina į naujas rankas

Steigiant Sueso kanalo bendrovę buvo numatyti tam tikri nuostatai, pagal kuriuos po 99 metų Sueso kanalas tampa Egiptu nuosavybe. Bojant jų nuostatus 1968 metais gruodžio 17 dieną, taigi po 16 metų, Sueso kanalas turėtų pereiti Egiptui nuosavybėn. Tačiau egiptiečių karaliui pristigo kantrybės laukti dar 16 metų ir jis, remiamas masių egiptiečių, paskelbė kovą britams, daugiausia turintiems Sueso kanalo akcijų. Tik likučiais šių akcijų dalinasi prancūzai, olandai ir amerikiečiai.

Be ūkinės, Sueso kanalo pagrežius auga ir karinė reikšmė. Atkūrus šį svarbų vandens kelią tuojau būtų pajostos ūkinės pasėkos ne tik Anglijoje, bet ir kitose šalyse.

Tremtis

Ar jau pirka

Vilties,

spaudos ir radijo

draugijos

nario lakštus?

TREMTIES leidiniai

V. Putino — Mykaloičio ALTORIŲ ŠEŠĖLY, visos 3 dalys vienoje gražiai įrištoje knygoje 4 dol.

Igno šeimiaus KUPRELIS, įrištas drobėje 2 dol.

Vytauto Alanto naujas romanas PRAGARO POŠVAISTĖS, 433 pusl., įrištas drobėje . 3,5 dol.

Šios knygos — gražūs Jūsų būto papuošalas bei tinkamiausia dovana. Jas galima užsisakyti per TREMTIES atstovus.

Clevelandiečiai knygas gauna Dirvoje

Chicagoje užsisakoma šiuo adresu:

Mr. A. Silūnas, 5125 So. La Crosse Ave.
Chicago 38, Ill.
ir kitose TREMTY skelbiamose atstovybėse.

"Šita knygelė —

MĖNUO. VADINAMAS MEDAUS

— niekuomet nebūtų buvusi parašyta, jei mes gyvenume ten, iš kur esame išmesti... — taip savo septyntąją knygą pradeda žymioji mūsų rašytoja NELE MAZALAITĖ. Autorė su jai vienai būdingu stiliumi gražstumu išsklaidė tik ištekėjusios moters sielos problemas, jaunamartės svartymus ir iš jų išplaukiančius įvykius.

Šią (ne tik iš vardo) įspūdingą apysaką išleido Gabija, 220 psl., kaina \$2.50. Knyga gaunama:

Gabija, 340 Union Avenue, Brooklyn 11, New York (5)

Uršulė Žemaitienė

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS

Redagavo Jonas Balys

DIDELĖ TAUTOSAKOS MYLĖTOJA

Autobiografija

(3)

Ir taip piršlys giria, net užduodamas. Žinoma, labai daug meluoti negali, nes vėliau bus sugautas, bet pagražinti moka, kartais ir pameluoją.

Igyręs vaikiniui ir jo tėvams merginą, piršlys eina prie pabaigos sakdamas:

— Na, o ką sakote, tėveliai ir tu, Jonuk? Kada eisime piršliais ir baigsime reikalą? Neapsimoka ilgai laukti, kuo greičiau, tuo geriau.

Kartais vaikas ir mergina gyvena tame pačiame kaime, net kaimynystėje; ir juodu, ir jų tėvai gerai pažįsta vieni kitus, o piršlys vis dėlto yra reikalingas, kaip pirmas liudininkas ir tarpininkas tokiu atveju. Kartais pats vaikas pasako merginai apie savo sumanymą, o tada paprašo senesnį žmogų, giminaitį ar šiaip gerą kaimyną:

— Dėde, būk man piršlys, kad tavo loska.

Piršliui to tik ir reikia. Jis pasako merginai ir jos tėvams, o jau kitą savaitę visi sueina į daiktą mieste: vaikas ir mergina, abiejų tėvai ir piršlys. Eina kur į karčemą, kur yra ko išgerti ir pradeda tikrąją kalbą. Ta pirmutinė sueiga vadinasi *s u g e r t u v ė s*, o ta sueiga būna linksma. Piršlys pašnabžda:

— Būkite pasirengę, ateisime kokį ketvergą.

Kartais pirmą ketvergą vaikas nenori eiti, nori iš netyčių užklupti, ypač kai mergina nepažįstama ir toli gyvena. Nesvarbu, kokį ketvergą eina, bile tik ketvergas.

Kai vaikas su piršliu ateina į merginos namus, tai įjė pagarbina ir piršlys pradeda savo kalbą:

— Vai kad mudu paklydome, toli keliauname ir taip sutemė, kad neberandame kelio. Taip pamatėme žiburį ir užsukome, gal priimsite į nakvynę. Mudu geri vyrai ir dargi esame turtingi pirkliai, ir turime gana pinigų užsimokėti už nakvynę. O gal ir kokį andelį (iš vokiško "Handel" — prekyba) padarysime. Nebijokite, mes neapgausime, mes ne žydai, mes geri kupčiai. Mes perkame gražias piningas karvutes, pūkuotas žąses, vilnotas avelas ir gražias burkuojančias balandėles. Naje, mes buyome nusipirkę labai didelį pulką avelių ir mudu varėmės. Bet aš, matai, senas ir parpuoliau, o tos avelės jaunos greitos, išsisklaidė išlaktė... Ir mat jos išsigando, mislino, kad vilkas. O dagi ir sutemė. Tai susimildami priimkite mudu į nakvynę ir leiskite pajieškoti jūsų namuose, — gal mūsų kokia avelė užklydo, ar žąselė mums patiks.

Žinoma, namiškiai išklauso labai kantriai ir tenka motinai atsakyti:

— Turime vieną žąselę, ale kad nelabai pūkuota, o avelių tai matėme buvo pilni laukai, bet pas mus, rodos, nei viena neužklydo, svetimos nematėme.

Piršlys prašosi leisti pajieškoti. Motina sako:

— Jieskokit, jieskokit, jeigu rasite — pasiimkite, bet neimkite mūsų.

— Ne ne ne, — sako piršlys, — mes savąją pažįstame.

Ir tada piršlys jieško: po lova, po pečium, po stalu ir prieina iki merginos. Tada sušunka:

— Šita, šita mūsų avelė! O tu avelė, avelė, gražioji avelė, kaip mes tavęs jieškojome, bet ačiū Dievui suradome.

Piršlys kreipiasi į motiną:

— Gaspadinėle, pavyklyk mum pagirdyti avelę, ji labai ištroškus.

Ir piršlys išsiima buteliuką degtinės. Motina atneša stiklėlius. Piršlys paprašo merginos tėvą prie stalo ir pats pildamas degtinę į stiklėlius sako:

— Gaspadorius turi girdyti, tai jo priedermė.

Tada sėda visi prie stalo, o motina paruošia užkandį ir prasideda tikroji piršlio kalba su tėvais. Vaikas ir mergina tūno, kaip pelės po šluota ir klausio, kaip čia viskas eina apie jų kailį.

Viską sutarę apie pasagą, apie vestuvių dieną, kreipiasi į jaunuosius ir klausia:

— Ar judu sutinkate su viskuo, ką mes kalbėjome? Pasakykite, ką manote, dabar laikas.

Jeigu abiem jaunavedžiams viskas tinka, tai sako:

— Kaip tėveliai darote, tai taip ir mum bus gerai.

Kai kada, jei vaikas nesutinka dėl pasagos, tai pasako:

— Pažiūrėsim, dar yra laiko.

Tai ženklas, kad vargiai kas gera išeis. O kai merginai nepatinka vaikas, tai ji labai verkia. Jai sunku spirti, nes jei kelios mergaitės yra namuose, tai tėvai džiaugiasi, bile tik išstumi, sako: — A, paverks, apsisiras ir bus gerai. O mergina irgi bijo senmerge piktai, tai eina, jei vaikas ir nelabai patinka.

Kaip ten bebūtų, jei tėvai ir vaikas viską sutarę, mergina pati įteikia dovanas, kaip garantiją, kad ir ji sutinka su tėvų valia. Dovanos yra tokios: vaikiniui duoda rankšluostį, gražiu raštu išaustą, ir šilkinę skepetaitę, tinkamą ant kaklo dėvėti. O piršliui taip pat duoda gražų rankšluostį dovanų.

Viską sutaręs, paukandžiavus ir kiek išgėrus, visi yra linksmi, tik mergina liūdi. Tačiau maža kas jos tepaiso ir sutaria šeštadienį "nešti ant užsakų". Ar vestuvės yra keliamos ūmai, ar vėliau, visados šeštadienį paduodami užsakai, nes tai yra užsakų padavimo diena.

PASIRUOŠIMAS VESTUVĖMS

Padavus užsakus rengiamasi vestuvėms. Ir motina, ir pati mergina labai rūpestingai pradeda žiūrėti kur ko reikia. Kuo daugiausia rūpinamasi dovanomis ir vestuvių parėdais.

Pirmiausia motina ir dukterė eina prašyti ką būti pirmąją s v o č i a. Prašo ką iš giminių ar gerų draugų, nes s v o č i a yra didelis kaštas. Jei s v o č i a turi dukterų, tai nuotakos motina sako jai: "Eik tu man dabar, nes ir tau veikia reiks,

1945m. Užgavėnės Dresdene

Dresdeno subombordavimo metu žuvusiems lietuviams atminti

1944-45 metų žiemą Dresdene prie įvairių darboviečių buvo prižiūta keli tūkstančiai lietuvių. Šiame gražiausiame Vokietijos didmiestyje, ilgiausiai bombų nepalietame, tada virė dar beveik normalus gyvenimas. Laisvalaikio lietuviai lankė vieni kitus, kultūrinės pramogos, puosniają karališką pilį, Lietuvos ir Lenkijos istorijos paminklus (juk Saksonijos kumigalkščiai buvo Lenkijos - Lietuvos sosto - 1697-1763), keliavo į užmiestį, plaukė Elbe net iki Sudetų, net patys rengė koncertus (Jarosko kvartetas dirbo Zeiss - Ikon fabrikuose).

Oro pavojai vis dažnėjo, bet santarvinių plieninių paukščių būriai vis pralėkdavo. Tik kai buvo sudaužytas pramoninis Freithals (beveik Dresdeno priemiestis) ir dviem atvejais apgrautas pora rajonų — buvo aišku, kad ir Dresdenas esąs atviras miestas ir kad jame W. Churchillio teta gyventanti...

Pirmosios Užgavėnės už Lietuvos ribų. Vasario 13 d., antadienis. Vakare šeimos bendrai ir paskirai ruošėsi Užgavėnių vakarienei. Moters kuitėsi prie ugniaieviečių ir gamino valgius, o vyrai aptarė bendrą padėtį, nes rytų frontas buvo jau Oderį peržengęs. Slaptai tartasi kaip šeimas pasiūsti toliau ir vakarus, o paskui ir patiems iš Dresdeno

tada aš tau eisiu." Antra vertus, s v o č i a turi būti nesena moteris, linksma būdo, dainininkė ir šokėja, iškalbi ir štukorė, o ne kokia suklugusi ir susiraukus boba, nes ja remiasi visa vestuvių nuotaka. Kai kviečia į vestuves kitus svečius ir pulkauninkus, tai jie pirmiausia klausia: "O s v o č i a ar gera, ar linksma turite?"

Tada vaikas ir mergina pasiprašo jaunuosius svečius. Vaikas pasiprašo muzikantus ir aptaria, kiek mano prašyti vaikinių į pabrolius. O mergina pamerges susiprašo. Pirmiausia abu du prašo savo gimines ir pabrolius ir pamerges, sutalko poras. Jei nori daugiau turėti, tai prašo gerus draugus, taip pagal savo turimą ir išgalę.

Greit praeina užsaky savaitės. Pulkauninkai suprašyti, valgiai ir gėrimai suskačiuoti, kiek ko reikia, vestuviniai drabužiai siuvami ar jau pasiūti. Savaitė prieš vestuves abu jaunavedžiai eina pirkti žiedus. Vaikas turi nupirkti žiedus ir gražią šilkinę skepetaitę savo nuotakai. Ta skepetaitė bus dėdama ant galvos nuėmus vainiką, tada mergina bus jau nebe nuotaka, bet jaunamartė.

KVIESLYS

Ketverge prieš vestuves vaikas turi pasiprašyti kvieslį, kokį gudrų vaikną, daugiausia giminaitį. Svetimą sunku gauti, nes jo pareiga yra labai sunki, net pavojinga. O jis labai reikalingas, taip kaip s v o č i a. Kviesliui pasako, kur jų giminės ir draugai gyvena, nusako kaimus ir pavardes, o jis turi juos visus pakviesti į vestuves. Pagaliau kviečia ir visą kaimą, ar net du kaimus, jei jaunavedžiai yra ne iš to paties kaimo. Kvieslys turi būti gabus, gyvas, apsurkus ir iškalbus vaikas.

Kvieslį merginos gražiai papuošia: pataiso tokią palkutę iš gražios nendrės gabaliuko, kokios pėdos ilgumo. Ten prišėda mažą skambaliuką ir aplinkui apriša gražias gėles ir šilkinis kaspinėlius, parenka visokių spalvų. Kai pakrutina tą palkutę, tai ji gražiai skamba ir blizga. Papuošia ir patį kvieslį: prisega prie kairio kepurės šono gražią gėlę su rūtum, o prie kairio atlapo tokią pačią gėlę, tik su baltu šilkinio kaspinėliu. Merginos papuošia ir jo žirgėlį: sega prie kamanų kairio šono gražią gėlę su kaspinėliu. Kai kada ir vaikinai prisideda prie puošimo, kad linksmau būtų.

Merginos kvieslį išmoka tokią "maldele":

"Aš esu kvieslelis, nuo Dievo paslelis, išrinktas nuo jaunosios porėlės, nuo Jonuko bernelio ir Onutės mergelės, ir nuo jų senų tėvelių. (Jei vardus negalima pritaikyti, tai reikia sakyti: nuo jaunojo bernelio ir jo mylimos mergelės). Jonukas Onutę pamylėjo ir ją vesti prižadėjo, ir jau ištesėjo, o mum gražias ir linksmas vestuves seniai prirenkęs turėjo.

Dabar paklausykite manęs jauno kalbančio, aukso skambalio skambančio, šilky kaspinėlių blizgančio, kvepiančio kvietkeliu mirgančio, ir mano bėro žirgelio žvangiančio, šilky kamanėlių kleždančio, aukso patkavėlių tauškančio. Mano žirgelis stovintis ir jūsų malonės laukiantis, kad jūs jam atnešumėte avių maišėlį ar šieno pundelį, ar nors spalių glėbelį.

Dabar prašau visus: senus ir jaunus, didelius ir mažus, turtingus ir biednus; prašau visus vyrus be pačių, visas pačias be vaikų, visus valkus be lėlių, visus ubagėlius be lazdu ir be kašių, ir be tarbų: Prašau ant pamedelio vakaro, ant utarnyko pietų, ant visos nedėlios. Ten bus visko, bus gert vandenių..."

Baigęs savo juokingą kalbą, kvieslys pasako pagarbintą. Namiškiai klausosi su atsidėjimu ir kantrumu tos jo kalbos. Tada padėkoja už pakvietimą ir apdovanoja kvieslį pagal savo garbę ir išgalę: šeimininkai pinigais, vaikinai popirosais, merginos duoda kokią skepetaitę ar gražią juostą. Kartais šeimininkai pasiūlo kviesliui ką išgerti, bet jis negali daug gerti, nes pasigers ir neatilks savo uždavinio.

(Bus daugiau)

Tu, jaunime, stok į kovą

Vasario 16-sios minėjimas Medelline, Kolumbijoje

Dar niekada taip gausiai nebuvo susirinkusi Medellino lietuvių visuomenė, kaip į šį, Vasario 16-sios minėjimą. Gražioj Teatro de Bellas Artes salėj susirinko arti šimtas kūdikių, jaunų ir senų tautiečių. Scena buvo papuošta Lietuvos ir Kolumbijos vėliavomis.

Iškilmingo Akto garbės prezidiumą buvo pakviestas savanoris - kūrėjas, Lietuvos laisvės kovų dalyvis, pulk. Antanas Biknaitis ir med. dr. Prosevičius.

Pulk. A. Biknaitis, savo jautriame ir širdingame žodyje, minintis visus sugražino į netolimą mūsų tautos praeitį, į sunkius Nepriklausomybės kūrmo laikus, į trumpą laisvės laikotarpį,

kurio išbujojusį laisvės žiedą su-trempė ir trempia purvini, kruvini, rudi ir raudoni batal. Nal-kinamos tautos, maža dalelė iš-trūko į laisvą Vakarų pasaulį, iš-vargo sunkų tremties gyvenimą, kurio dygus kelias nepasibaigė mums esantiems išblaškytiems po visus pasaulio užkampius.

Mes kovojome už savo tautos laisvę, — virpančiu balsu kalbėjo pulk. A. Biknaitis. — Toj kovoj negailėjom savęs. Bet mes, senoji karta, gal pavargsim tolimesnėj kovoj, gal pritrūks jau mums jėgų. Dabar tu, lietuviškasis jaunime, turi stoti į pirmąsias eiles ir vieningai, pasi-aukojančiai kovoti, kovoti iki pergales, kol mūsų Tėvynė bus laisva.

Prezidiumui pasiūlius, žuvę ir žūstą dėl Lietuvos laisvės buvo pagerbti atsisotijimu ir tylos minute.

Sugiedojus Tautos himną, Bū-belis jausmingai padeklamavo du patrijotiskus eilėraščius, o mažametės Grigaliūnaitės (gen. Grigaliūno - Glovackio anūkės) gražiai paskambino pianinu.

Mažos pertraukėlės metu, visų mylimas Medellino lietuvių parapijos klebonas kun. Barčaitis pranešė, kad pamaldos už Tė-pavynę rytoj įvyks paprastą tvar-ka ir toj pačioj bažnyčioj ir kvie-tė į jas gausiai atsilankyti.

Paskiau p. Birutė Cypienė, su-dainavo tris liaudies daineles, kurios susilaukė širdingų aplodismentų.

Po to buvo pademonstruotos trys trumpos B. Motuzų-Beleckų filmos iš Nepriklausomos Lietu-vos laikų. Pulkus brangiosios šalies vaizdai ir gyvenimo iškar-pos kiekvieno žiūrovo širdy su-velkė ilgesį ir sielvartą. Tie gyvi vaizdai ypač padarė didelį įspū-dį vaikučiams, kurių dauguma, pirmą kartą gyvenime, pamatė Lietuvą, kad ir ekrane. Esam visi giliai dėkingi mūsų filmos Vak. Vokietijos teritorijas nuo bet kurio priešo pasikesinimų ar puolimų.

Iš mano gerai pažįstamų pa-sigendų Kazio Tomaševičiaus penkių asmenų šeimos ir And-riaus Kemėžio trijų asmenų šei-mos. Pirmoji šeima plačiai žino-ma iš Klaipėdos ir Vilniaus die-nų. (K. T. buvo čionolietis). A. Kemėžys su Prane Kemėžie-ne (Stiklūtė) yra chigagečiai, vi-suomenės veikėjai, turėję nuo-savybę Klaipėdoje, paskui nacių apiplėšti ir ištremti į Rytprūsius. Dar valandą prieš bombardavi-mą abi tos šeimos buvo mūsų stovykloje, kur dideliu rūpesčiu kartu tarėmės kaip pasitraukti iš Dresdeno. (Skaičiuoja, kad Dresdeno žuvo apie 40 lietuvių, jų tarpe ir Eltos redaktorė žur-nalistė Gerulaitytė. Red.).

Nuo to laiko kiekvienos Už-gavėnės man primena aną bai-sų išgyvenimą Dresdene ir jame palaidotus draugus, tautiečius.

Ed. K-nas

TUOJ ISIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knygą

VIENERI METAI

IR

VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

kurio išbujojusį laisvės žiedą su-trempė ir trempia purvini, kruvini, rudi ir raudoni batal. Nal-kinamos tautos, maža dalelė iš-trūko į laisvą Vakarų pasaulį, iš-vargo sunkų tremties gyvenimą, kurio dygus kelias nepasibaigė mums esantiems išblaškytiems po visus pasaulio užkampius.

Mes kovojome už savo tautos laisvę, — virpančiu balsu kalbėjo pulk. A. Biknaitis. — Toj kovoj negailėjom savęs. Bet mes, senoji karta, gal pavargsim tolimesnėj kovoj, gal pritrūks jau mums jėgų. Dabar tu, lietuviškasis jaunime, turi stoti į pirmąsias eiles ir vieningai, pasi-aukojančiai kovoti, kovoti iki pergales, kol mūsų Tėvynė bus laisva.

Prezidiumui pasiūlius, žuvę ir žūstą dėl Lietuvos laisvės buvo pagerbti atsisotijimu ir tylos minute.

Sugiedojus Tautos himną, Bū-belis jausmingai padeklamavo du patrijotiskus eilėraščius, o mažametės Grigaliūnaitės (gen. Grigaliūno - Glovackio anūkės) gražiai paskambino pianinu.

Mažos pertraukėlės metu, visų mylimas Medellino lietuvių parapijos klebonas kun. Barčaitis pranešė, kad pamaldos už Tė-pavynę rytoj įvyks paprastą tvar-ka ir toj pačioj bažnyčioj ir kvie-tė į jas gausiai atsilankyti.

Paskiau p. Birutė Cypienė, su-dainavo tris liaudies daineles, kurios susilaukė širdingų aplodismentų.

Po to buvo pademonstruotos trys trumpos B. Motuzų-Beleckų filmos iš Nepriklausomos Lietu-vos laikų. Pulkus brangiosios šalies vaizdai ir gyvenimo iškar-pos kiekvieno žiūrovo širdy su-velkė ilgesį ir sielvartą. Tie gyvi vaizdai ypač padarė didelį įspū-dį vaikučiams, kurių dauguma, pirmą kartą gyvenime, pamatė Lietuvą, kad ir ekrane. Esam visi giliai dėkingi mūsų filmos Vak. Vokietijos teritorijas nuo bet kurio priešo pasikesinimų ar puolimų.

Iš mano gerai pažįstamų pa-sigendų Kazio Tomaševičiaus penkių asmenų šeimos ir And-riaus Kemėžio trijų asmenų šei-mos. Pirmoji šeima plačiai žino-ma iš Klaipėdos ir Vilniaus die-nų. (K. T. buvo čionolietis). A. Kemėžys su Prane Kemėžie-ne (Stiklūtė) yra chigagečiai, vi-suomenės veikėjai, turėję nuo-savybę Klaipėdoje, paskui nacių apiplėšti ir ištremti į Rytprūsius. Dar valandą prieš bombardavi-mą abi tos šeimos buvo mūsų stovykloje, kur dideliu rūpesčiu kartu tarėmės kaip pasitraukti iš Dresdeno. (Skaičiuoja, kad Dresdeno žuvo apie 40 lietuvių, jų tarpe ir Eltos redaktorė žur-nalistė Gerulaitytė. Red.).

Nuo to laiko kiekvienos Už-gavėnės man primena aną bai-sų išgyvenimą Dresdene ir jame palaidotus draugus, tautiečius.

Šis, kad ir pernelyg jau kuk-lia programėle, kuri beveik visa buvo improvizuota ir atsitiktinė, Tautos Nepriklausomybės pami-nėjimas būtų pasibaigęs pakilia nuotaka. Tačiau, parodžius fil-mas, prie scenos priejo kun. M. Tamošiūnas, kuris per visą mi-nėjimą vengė įeiti į salę ir, ner-vingai rankomis draskydamas nosinaitę, pareiškė, kad dabar, girdi, yra vasario 16 ir dėl to visi turį būti vieningi, atsisa-kyti savo ambicijų (apie savo ambicijas, kurios yra pikčiausios, žinoma, nutylėjo). Taip pat, kadangi pas jį lankosi policija, ir prokuroras, tat jis čia esąs Dux populi ir dėl to jis ruošias pamaldas savo saleziečių bažny-čioj, į kurias visi turį ateiti. Jo tą trumpą, piktą tonu ir pilną grąsinančios dvasios pasisaky-mą, palydėjo keli plaukštelėji-mai.

Po to atsisotijo klebonas kun. Barčaitis ir pareiškė, kad rytoj jis vis dėlto laikysias pamaldas už Tėvynę įprastoj vietoj ir lai-ku ir dar kartą maloniai kvietė tautiečius gausiai atsilankyti. Ir jam triukšmingai visa salė pa-pljojo.

Šis skandalingas, sudrumstas visą mūsų Tautos šventės nuotaką kun. M. Tamošiūno išsišokimas, nors ir neprimas ir jam įprastas, sukėlė kartaus pasipik-tinimo net ir jo pataikūnuose. Skaudu, kad kažkokiems tam-siems, grynai asmeniniams sie-kimams, kurie anaipol neside-rina nei su lietuviu vardu, nei su dvasiškiu, dargi vienuoliu, rūbu aukojama vienintelio mums li-kusio tautinio susikaupimo ir tautinės vienybės momento nuotaka.

Visi pasigedo per praėjusią Tautos šventę gražiai pasiro-džiusio ir jau spėjusio, savo vie-šais koncertais Medellino visuo-menei gražiai užsirekomenduoti, didžiausiom pastangom ir triū-su muziko Z. Jonušo suorganizuoto choro, kurį, deja, tas pats kun. M. Tamošiūnas išdraskė. Dėl kažkokių, visuomenei neži-nomų, bet nujaučiamų priežas-čių, salėj pasigedom savanorio, Lietuvos kariuomenės kurėjo generolo Grigaliūno - Glovackio, o taip pat ir kilnaus dvasiško ir tauraus lietuviu pranciškono kun. P. T. Garbuko. Visų lietu-vių mylimas ir lygiai nuo tos pačios rankos kenčiantis klebo-nas kun. Barčaitis taip pat aplė minėjimą sužinojo atsitiktinai.

Nors žinomi šaltiniai intensy-viai sklaidė provokacinius gan-dus, kad kun. Barčaitis negausi-asis bažnyčios pamaldoms, kad jis būsiąs užrakintas ir neišleis-tas iš namų, tačiau jais maža kas patikėjo ir vasario 17 d. 10 val. į klebono kun. Barčaitio pa-maldas už Tėvynę atsilankė žy-miai gausenais tautiečių būrys, negu eilinį sekmdienį. Prie al-toriaus, dvi lietuvių tautiniais rūbais gėrbė Lietuvos vėliavą, o muzikas Z. Jonušas improvizuo-tai vadovavo giesmininkams, ku-rie niekada su tokiu dvasios pa-kilimo negledėjo lietuviškų gies-mių, kaip šiandien. Bažnyčia bu-vo sausakimšai pilna ir kolum-biečių.

Po mišiu, kun. Barčaitis jau-dindamasis, beveik pro ašaras, nasakė gimta kalba gražų ir iautru pamokslą, o po jo visi sugiedoję Tautos Himną.

Kun. M. Tamošiūnas taip pat 10 val. su ruošė pamaldas savo-j, saleziečių bažnyčioj. Bažnyčioj atsilankė pora dešimtinių tautie-čių. Vargonams pritarant p. B. Cypienė sugiedoję pora giesme-liu, o naskiau tie patys vargonai sugrojo, niekam nepritarant, ir Tautos Himną. Po pamaldų bu-vo pasakytas ispanų kalba pa-mokslas, nes šios pamaldos bu-vo skirtos kolumbiečiams ir tu-rėjo asmeninės propagandos ant-spaly.

17,20 per vietinį radijo siųs-tuvą p. B. Cypienė padainavo kelias liaudies daineles ir iš plokštelių buvo duotos kelios tautinės melodijos. Kažkas is-panu kalba, bet lietuvių vardu, užsikirsdamas, keliais žodžiais Lietuvą apibūdino beveik grynai iš religinio taško.

Ant. Barčius

Ar jau

įstojai į

V I L T I E S

draugiją?

New Yorke atidaroma spaudos paroda

Ateinančią savaitę Kolumbijos Universitete, New Yorke, atidaroma Pabaltijo valstybių spaudos paroda, kurią suorganizavo šiame universitete studijuojantieji tų kraštų studentai. Lietuvių skyriaus paruošime tos parodos iniciatoriui stud. P. Juškai talkininkavo daug lietuvių organizacijų, jų tarpe Lietuvos Generalinis Konsulatas, Informacijos Centras ir kt.

Ypač daug pastangų rengėjai turėjo padaryti, įieškodami reprezentacinių leidinių apie Lietuvą, kuriuos tremtyje buvo išleides dipl. arch. T. Vizgirda. Kadangi Kolumbijos universitete yra tokia tradicija, kad vykstančiųjų parodų eksponatų paieška jo bibliotekos nuosavybe, tai rengėjai negalėjo pasinaudoti skolintomis knygomis, o visas jas įsigijo, nupirkdami arba gavę jas dovanų iš pavienių asmenų ar lietuviškų organizacijų.

New Yorke Liet. žurnalistų Sąjungos skyrius perėitą penktadienį aptarė aktualius reikalus ir išsirinko naują valdybą. Praėjusių metų veiklos pranešimą padarė pirmininkas Simas Urbonas, o Pr. Naujokaitis apžvelgė lietuvių žurnalistų veiklos suaktyvinimo ir susiorganizavimo reikalus. Dėl pranešimo kilusiose diskusijose gyvai dalyvavo visos susirinkimas. Buvo prieita prie konkrečių sumanymų, kad New Yorke skyrius susisiektų su gausingesniųjų kolonijų lietuvių spaudos darbuotojais naujų skyrių steigimo reikalu. Vėliau galima būtų pravesiti bendrus rinkimus, atgaivinant tremtyje veikusias Liet. žurnalistų Sąjungos veiklą.

Dėl ryšių su Laisvųjų žurnalistų Sąjunga, subūrusia laisvame pasaulyje esančiuosius iš už geležinės uždangos laikraistinkus, padarė pranešimą dr. V. A. Dambra. Jis, skyriaus valdybos pavestas, atstovavo tenai lietuvių žurnalistus. Pranešime jis apibūdino susirinkusiems organizacijos veiklą ir tikslus. Jam prašant, susirinkimas numatė tenai pasiūlyti dar du atstovus įvairioms pareigoms. Susirinkimo buvo pasiūlyti Tėvas T. Žiuraitis, OP., ir Vincas Rastenis.

Slaptu balsavimu išrinktoji valdyba pasiskirstė pareigomis šitaip: A. Gražūnas pirmininkas, Vyt. Giedgaudas — vicepirmininkas, A. Šalčius — sekretorius — išdėstė, S. Narkėliūnaitis ir D. Penikas — nariai. Kandidatais į valdybą liko: Pr. Naujokaitis ir S. Urbonas. V. Gervickas, T. Žiuraitis ir J. Valakas išrinkti revizijos komisijon.

Susirinkimui pirmininkavo D. Penikas, sekretoriavo Vyt. Giedgaudas.

New Yorke estų kolonija perėitą šeštadienį Beethoveno salėje paminėjo savo 34-ąsias nepriklausomybės paskelbimo metines. Iškilimėse dalyvauti buvo pakviesti ir dalyvavo Lietuvos

Gen. Konsulas J. Budrys ir Free Europe lietuvių skyriaus pirmininkas V. Sidzikauskas su požiūmis, Free Europe informacijos skyriaus vedėjas V. Rastenis ir lietuvių spaudos atstovai.

Gen. Konsulas J. Budrys buvo lietuvių grupės sveikintojas. Jis pasveikino estus ir pabrėžė, kad ir lietuviai, tik prieš kelias dienas savo šventę minėję, gyvena tomis pačiomis viltimis ir laisvės ir nepriklausomybės troškimu.

Po oficialiosios dalies buvo koncertas, kurio programą atliko estų tremtinių čia sukurti moterų ir vyrų chorai ir Tallino operos solistai. Būdinga, kad tiek chorai, tiek solistai dainininkai, tiek pagaliau čelistas, visi atliko tik estų kompozitorių kūrybą. Tokios programos besiklausant, lietuviui kyla mintis, kodėl lietuviai savo tautinių švenčių minėjimuose to negalėtų padaryti.

New Yorke universitetuose studijuoją lietuviai, kad ir pavėluotai, suruošė savo tradicinę šventę — initium semestri, Brooklyn Alliance Hall. Po kalbų ir sveikinimų, buvo meninė dalis, kurią atliko dramos aktorius Vitalis Žukauskas, daininkė Rožė Mainelytė ir pianistė Aldona Keplaitė.

Po to praleista keletas valandų tikrai studentiška nuotaika.

Trys lietuviai žvejai, kurie nuo vasario 13 d. apsisotė New Yorke ir, ALTo Centro Valdybos pavedimu globojami Informacijos Centro vedėjos M. Kižytės, čia aplankė daugumą vietos lietuvių organizacijų. Susipažinę su newyorkiečiais ir jiems papasakojo apie gyvenimą pavergtioje Lietuvoje, jie šios savaitės pabaigoje išvyksta į Chicago. Prieš palikdami New Yorką, "Voice of America" bendrojo skyriaus rūpesčiu jie dalyvavo televizijos programoje, kuri apibūdino Lietuvą praeityje ir dabar. Tam tikslui panaudota Motyų filmas pavaizduoti nepriklausomybės ir bolševikų pirmosios okupacijos laikotarpiai. Apie dabartinį gyvenimą papasakojo gyvi to teroro liudininkai.

Programa rodoma antradienį 1,30 val. popiet WJZTV televizijos stotyje.

Ligija Dirkenė, Pabaltijo Moterų Tarybos Lietuvių Atstovės sekretorė, ligi šiolei dirbusi New Yorke NCWC centro įstaigoje, išvyko į Detroitą testuoti studijų. Savo studijas Dirkenė buvo pradėjusi Vokietijoje Muencheno universitete. Emigracija jai sutrukdė jas užbaigti. Detroito universitetas, kuriame ji dabar studijuoja psichologiją, pasirodo, yra vienintelis iš šioje Amerikos dalyje esančių universitetų, kuriame ši šaka dėstoma.

Šį sekmadienį Brooklynio lietuvių renkasi aptarti savo namų įsigijimo reikalų. Jau buvo rašyta, kad, kaip ir kitur, taip ir

čia, lietuviai pasigenda bendrų patalpų, kuriose galėtų vykti kultūrinis gyvenimas. Prieš kelias savaites sudarytoji bendram susirinkimui suaukšti komisija posėdžiavo, aptarė bendrą planą ir jį šiame susirinkime patiekė. Namus norima pavadinti Lietuvių Kultūros Centru New Yorke. Susirinkimas įvyksta tuojau po pamaldų Angelų Karalienės par. salėje.

Neseniai iš tremties atvykusio kunigo dr. St. Valiušaitis rūpesčiu, Long Island mažųjų miestelių lietuvių suruošė didžiulį Vasario šešioliktos minėjimą Port Jefferson. Meninei programai atlikti buvo pakviesti brooklyniečiai — A. Bendorius su pasakaita, Matulaitienės tautinių šokių šokėjos, kurios ne tik pašoko, bet ir padeklamavo lietuvių rašytojų kūrybos.

Programai vadovavo kun. dr. St. Valiušaitis. Apie minėjimą plačiai parašė visa Long Island amerikiečių spauda. Taipgi buvo paminėta ir graži radijo valanda, kuri, to paties lietuvių kunigo

iniciatyva, buvo transliuota per Patchogue radiją. Stoties savininkas, iš Lietuvos kilęs žydas, ne tik už programą nieko nepaėmė, bet dar pabaigoje pridėjo, kad savo lietuviams bičiuliams po tokios programos jis nieko neturįs pridėti, kaip tik: "Tegyvuoja laisva ir nepriklausoma Lietuva". Nors jis lietuviškai ir nekalba, bet šiuos žodžius mielai buvo išmokęs. Programoje buvo išstali lietuvių liaudies dainos ir muzika, kuri klausytojams patikusi taip, kad radijo savininkas kreipėsi, kviesdamas ir kitą pusvalandį parengti. Dabar kun. dr. St. Valiušaitis ruošia Velykų programą.

Keturi lietuviai, atstovaujantieji svarbiuosius lietuvių laisvės kovos postus New Yorke, buvo išvykę į Washingtoną dalyvauti konferencijoje, kurioje buvo aptariamos šaltjo karo priemonės prieš sovietus. BALFą atstovavo jo pirmininkas kan. J. B. Končius, Free Europe — dr. A. Trimakas ir V. Rastenis ir Informacijos Centrą — M. Kižytė.

Vasario šešiolikta Detroito

Western High School mokyklos salėje įvykęs iškilmingas minėjimas sutraukė apie pusantro tūkstančio lietuvių. Minėjimo metu Lietuvos vadavimo reikalams surinkta 2350 dolerių.

Minėjimą pravedė prof. P. Paldskis. Jis stūrinkusiems pristatė ir sveičią U.S. senatorių Bair Moody.

Senatorius savo kalboje nesigalėjo gražių žodžių apie Lietuvą, jos kovas dėl laisvės ir t.t. Tačiau jo kalbos išvados klausytoją smarkiai apvykė. Senatoriaus nuomone, svarbiausias laisvės pasaulio tikslas yra sulaukti bolševizmo slinkimą. Gi su laikais komunizmo agresiją, Lietuva ir kitos pavergtos tautos savaime atgauną laisvę. Bet kaip tas stabuklas įvyktų, senatorius, deja, neišaiškino.

Senatorius susirinkusiųjų buvo iškilmingai sutiktas bei išlydėtas. Minėjimo vadovų nuomone, tuo būdu mes įsigijome dar vieną draugą. Tačiau, be keleto gražių žodžių, senatorius iš minėjimo daugiau jokių įspūdžių neišsivėžė. O reikėjo, šalia mandagių plojimų ir pasveikinimų, perduoti jam ir mūsų pagėdymų bei nuomones. Gerų draugų, kartais, ypač prieš rinkimus, mums pasakančių gražių žodžių, turime nemažai. Reikia tačiau pradėti juos raginti, savo gražius žodžius paremti darbais ir priminti, kad jau laikas pradėti galvoti apie išlaisvinimą tų tautų, kurios kadaise buvo išmaitintos ir gražius Stalino pažadus.

Svarbiausias minėjimo kalbėtojas buvo Laisvosios Europos lietuvių skyriaus pirmininkas V. Sidzikauskas. Jis pareiškė, kad pasaulis vis labiau ima suprasti mūsų tautos kančias ir Lietuvos laisvinimo darbas lengvėja. Tačiau didžiausia kliūtis Lietuvos vadavime yra mūsų pačių nesutarimai, ypač Lietuvos vadavimo reikalus tvarkančiose viršūnėse. Kalbėtojas neseniai buvo lankęsis VLIKo būstinėje ir klausytojams pareiškė, kad yra dedamos pastangos nesutarimus pašalinti.

ALTS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Tautinės S-gos skyrius buvo susirinkęs sekmadienį, vasario 24 dieną, aptarti savo reikalus. Susirinkimui pirmininkavo p. A. Kripas. Skyrius pasirėžė ir toliau nenutraukti kultūrinės veiklos, nors ji dažnai atneša ir nuostolių.

Susirinkime iškeltas ir informacijos reikalas. Kai VLIKas, ALTas ir kitokie veiksniai stengiasi savo veiklą laikyti paslaptįje nuo lietuviškos visuomenės, skyriaus nariai ypač pasigenda informacijų iš ALT S-gos Centro.

ALTas visuomenės vardu ir pinigais siuntinėja privacias telegramas, VLIKo dešiniojos grupės visomis išgalėmis stengiasi atstumti Mažąją Lietuvą, Bendruomenė slepia savo statutą nuo... lietuviškos visuomenės, Balfio pirmininkas, tremtiniams šelpiti suauktoais pinigais rengia šventųjų metų ir eucharistinių kongresų keliones... Dėl visiškai išsamios informacijos stoks nariai tais klausimais negali, pasisakyti. Todėl nutarta bent savo tarpe, kiek galima, daugiau informuoti tiek politiniais, tiek ir bendraisiais lietuviškais reikalais.

PABUDO DETROITO MENININKAI

Nepriklausomybės šventės programą atliko seniai begirdėtas Radio Klubo choras, H. Zaganevičienės tautinių šokių grupė, Br. Budriūno kvartetas ir Alkos kolektyvas.

Girdėti, kad Radio Klubo choras, tautinių šokių grupė ir Alkos vaidintojai bando susijungti į bendrą pajėgų vienetą. Detroito visuomenė šias pastangas tikrai sveikina.

Patark ir kaimynui, kad prenumeruotų

D I R V A

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMEKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
(47-sios ir Damen kampas)
Pirmia 6-9 val. vak.;
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7981

Waterburio Lietuvių šalpos klubas vasario 16 proga, tremt. pasiuntę 34 siuntinius

APIE LIETUVIŠKĄ "PULVERIZĖJIMĄ"

Įsidėmėtini prof. K. Pakšto žodžiai

Waterbury, Conn. vasario 16 d. minėjime, Alto skyriaus pakviesti, kalbėjo prof. K. Pakštas ir Dr. Br. Nemickas. Minėjimą atidarė p. A. Devenienė, o programos vedėju buvo p. Aleksis.

Savo kalboje, kurioje klausytojams gausiai pažėrė praeities ir šių dienų apmąstymų, prof. Pakštas išskėlė neigiamą, jo žodžiais tarant "pulverizėjimą" reiškinį. Jis kalbėjo, kad kovoje su komunizmu milžinu, nors ir moliūmėmis kojomis, bet vistiek galinčių ir pavojingų, į bendrą frontą turį jungtis visos religijos, pradedant katalikais ir evangelikais, o baigiant mahometonais ir tikinčiais žydais. Toliau — turi jungtis visos laisvos tautos ir valstybės, visi geria valios žmonės. Nes vienas kuris tikėjimas, srovė ar valstybė šios kovos negalinti tikėtis laimėti. O esą priešingai, kas atskirai, be susitarimo su kitais, galvoja galįs tą kovą vesti, tas pats sau mirties sprendimą pasirašo, anot jo, tas pats "pulverizuoja", pavirsta į dulkes...

Iš tikrųjų, lietuviškos veiklos bare kaikas įsidėmėtini tie prof. Pakšto žodžiai. Ypač įsidėmėtini tiems, kurie mano, kad jie vieni yra labai stiprūs ir galinčių, todėl jiems Lietuvos laisvinimo kovoje nereikalingas susitarimas su kitais manančiais. Taip galvodami jie patys, prof. Pakšto žodžiais, "pulverizuoja" tai, lietuviškos darbą paverčia į dulkes. Deja, lietuviško "pulverizėjimo" reiškinio matosi ir kitose gyvenimo srityse.

Po to kalbėjo Dr. Br. Nemickas. Jis nušvietė Laisvosios Europos komiteto veiklą ir išryškino politinius Lietuvos laisvinimo momentus tarptautiniame forume. Jo kalba buvo ryški ir kondensuota. Lietuvos laisvinimo reikalams aukų surinkta per 2.000 dol. Iš organizacijų daugiausia aukėjo Tremtinių d-ja, per 300 dol., antroji vietoj L. Tautinės Sąjungos vietos skyrius — per 100 dol.

Programoje buvo ir trumpa meninė dalis: choro pasirodymas, deklamacijos, vyrų kvar-

tetas. Minėjimui baigiantis, Alto pirm. Aleksis pranešė, kad netrukus bus suauktas Amerikos Lietuvių Bendruomenės skyriaus steigiamasis susirinkimas, į kurį visi lietuviai kviečiami atsilankyti. Dar tarė žodį Tamas Matas, kuris ragino nesibrauti taip į vadovybes ir nežūrėti, jog būtina tas ar anas vadovauti, bet vieningai visiems dirbti. Reikia tikėtis, kad atslugs kaikenos sukeltas įkarštis ir dėl bendruomenės steigimo, o tuo pačiu atslugs ir įkaitinta kolonijos atmosfera.

Stebėtojas

Yra didelis pasirinkimas visų gerųjų fabričių RASOMŲ MASINĖLIŲ su pilnu lietuvišku raidynu (kaip, kad buvo Lietuvoje); taip pat ir kitų kalbų raidynais. Kainos prasideda nuo \$64.00.

Ten pat gausite skaičiavimo mašinas, rotatorius ir kitas rašytines reikmenis, išsą lietuvišką spaudą ir visokius lietuviškus meno kūrinius. Kryptis į firmą:

J. Karvelis,
4434 So. Fairfield Avenue,
Tel. Fronter 6 3387,
Chicago 32, Ill.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumerato ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Brooklyn, Mass.
Baciulis A., 22 Intervale St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
L. Bulgaraukas, 7313 Navy Ave.
VI. Pauza, 9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyne
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis, 5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Antanas Mingėla, 190 Catherine St. S.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršeliūnas, 62 Pauline Ave.

Welland, Canada
Zukauskas Kazys, 187½ E. Main St.

Anglijoje
Br. Daunoras, 38 Melville Rd., Coventry.

Australijoje
Povilas Lukošius, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

Venecueloje
Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nacionales, S. A.
Apartado 4532, Maracay.

TAUPYTI GALITE IR LAISKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ
TURTAJAS per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS \$ 3,000,000
STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Virginia 7-1141
Istaigos valdymas: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniai uždaryti.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

KAYNO ŽUDYNIŲ TYRINĖJIMAS

Pastaromis dienomis U.S. kongreso komisija tyrinėja Lenkijos karo gėrio tragediją, kur 1940 metais buvo nužudyti ir suversti į bendras duobes apie 10,000 lenkų karių, buvusių sovietų nelaisvėje.

Kada skerdynės paaiškėjo, Amerikoje sovietų propaganda dėjo didžiausias pastangas įtikinti, jog tai esą darbas nacių — vokiečių. Tuos amerikiečius, kurie turėjo progos tą tregediją patyrinėti, ir skelbė, kad tai yra rusų darbas, patį Amerikos aukštoji valdžia stengėsi drausti apie tai kalbėti, kad "nesugadintų draugiškų santykių" su Stalinu, su Maskva.

Be to, žinančius, jog tai buvo rusų darbas, sudraudė, ir amerikiečių pulk. Van Vliet raportą apie tas žudynes paslėpė. Dar buvo dedama pastangų priversti Amerikos Raudonojo Kryžiaus komisiją paskelbti, jog tas skerdynės papildė vokiečiai, didesniai patenkinimui savo "narsių sąjungininkų", Maskvos skerdikų.

Kokią įtaką sovietų agentai ir patys amerikiečiai išdavikai — patsidavėliai turėjo Washingtono vyriausybės dabar liudijai ir buvus sovietų agentas amerikietis Whittaker Chambers, pagaliau pametęs komunistus ir atskleidęs savo išdavikišką veiklą. Amerikiečiai taip buvo komunistų užkerėti, kad niekam nenorėjo tikėti, jei kas apie komunistų pasalingus užsimojimus įrodinėjo.

Chambers jau 1939 metais patiekė savo teigimus apie Hiss'o išdavikišką veiklą Washingtono vyriausybei, bet kai tas pasiekė prezidentą Rooseveltą, jis iš to tik pasišaipė, numodamas ranka į "tokius niekus".

Kai 1948 metais Hiss'o byla išsivėrė viešumon, State Departmento sekretorius Acheson visomis keturiomis reikė Hiss'ui pasitikėjimą, o prezidentas Trumanas tą skandalą taip pat numojo, pavadindamas "raudoną silkę". Prieš Chambers, prieš Elizabeth Bentley, taip pat atsimetusią komunistę, ir prieš buvusį komunistų organo redaktorių, atsimetėlį Louis Budenz, paleista visas pragaras šmeižtų, apšaukiant juos bepročiais, nedorėliais, nežinančiais ką kalba, sudemoralizavimui visuomenės, kad netikėtų jų kije liudijai.

Chambers parodė paties Hiss'o jam įteiktas Amerikos slapto vartų dokumentų filmas, skirtas perdavimui sovietų agentams ir Hiss pagaliau atsidūrė kalėjime. Nežiūrint to, kad eilė buvusių komunistų įrodė, jog giliai sovietų jau buvo pasiknista po Amerikos pagrindais, nežiūrint, kad net mirtimi nubauti du atominės bombos paslėptų vaizdai, kurie jas perdavė sovietams, nežiūrint, kad iš State Departmento paleista keli žymūs pareigūnai pripažinti pavojingais ir eilė menkesnių, gi kiti

patys pasiūlino, bijodami pakliūti. Amerikos visuomenė užnuodinta komunistų propagandos, viską tą lengva širdim vadinama tik "propaganda" ir "politikiu cirku".

Tačiau, davinį ašie komunistų pasalingą veiklą Amerikoje yra tiek, kad Kongreso tyrinėjimų komisijos dar tik pavišų tepirakraptę.

Whittaker Chambers iš savo patyrimų dirbant su komunistais ir sovietų šnipinėjimą Amerikoje parašė knygoje "Aš Buvau Liudininku", kuri skaitančiųjų akis plačiau atidarys. Jo veikalo žymiasis dalis perspaudina didysis žurnalas "Saturday Evening Post", turintis milijonus skaitytojų.

VIS ATsiranda SKUNDIKŲ

Laikas nuo laiko spaudoje iškeliamą šlykštus mūsų pačių lietuvių skundai prieš lietuvius, ypač tautininkus, ką atlieka mūsų srovinių prieši.

Skundų prieš tautininkus veikėjus buvo ir pirmo pasaulinio karo veikimo metais, kai, pvz., 1918 metais katalikų veikėjai, įtarėdami Dr. J. Šliupą, neleidė jam pasirašyti mažų ir pavergtų tautų Philadelphiajos suvažiavime priimtą Nepriklausomybės deklaraciją.

Šio karo metu, Dirvai drąsiai kalbant apie komunistus ir sovietų pavojų pasauliui ir Amerikai, Dirvos straipsniai buvo verčiami ir siunčiami į įvairias Amerikos įstaigas, įskaitant kas uždraustų Dirvai taip rašyti.

Kai atvažiavo Lietuvos Prezidentas A. Smetona, jam vykstant į kolonijas kalbėti, buvo siunčiami skundai miestų mayorams ir gubernatoriams.

Keista, kad tą darė ne tik komunistai, bet ir kitų mūsų srovių veikėjai.

Nežiūrint visų skundų, niekur Prez. Smetonai nebuvo uždrausta atvažiuoti kalbėti, ir Dirvos niekas netardė ir nesiėmė drausti rašyti tai, ką ji rašė.

Vertas dar priminti šis faktas: Karo metu Amerikoje komunistų veikla buvo vis sekama. Komunistų sąrašai daromi, ypač kai artėjo karo pabaiga, kai sovietų armijos 1944 metais pradėjo stumtis atgal į vakarus, per Lietuvą ir kitas šalis.

Kartais užeidavo koks OSS agentas teltautis ką lietuvių veikla Lietuvos laisvinimo reikalui. Tu agentų dalis buvo sovietų šnipai, bet jie negalėjo mums išsuduoti. Mes jiems, būdavo, įgrudam kokią turėjom liuteratūrą, ypač kai Lietuvai Vaduoti Sąjunga išleido angliškai "Kaip jie mus sušaudė". Tą knygėlę mes stengėmės kiekvienam amerikiečiui FBI ir kitokių agentui įteikti, įspėdami, kas Ameriką laukia, jeigu laimės komunizmas.

Džiuginantis reiškinys buvo, kai 1944 metų vasara, kada raumūs pareigūnai pripažinti pavojingais ir eilė menkesnių, gi kiti

pas mane apsilankė atstovas, žinojęs, kad aš esu buvęs Lietuvoje, klausinėjo apie Lietuvos miestų industrijas, lėktuvų aikštes, sakydami, kad tu informaciją Amerikai gali dar prireikti...

Tikėtai, kai vieni amerikiečiai numatė Sovietų pavojų Europai, kiti tuo pat metu buvo sovietų žavimi, prisileido komunistų į valdžios įstaigas. Jų pagalba sovietai laimėjo Rytų Europą, pagaliau ir Kiniją, o Ameriką laikyta nuo įsikisimo, kad tik Stalinas nesupyktytų...

PAZVELGUS PRAEITIN

1887, kovo 3 — New Yorke lietuvių sušaukė viešą susirinkimą paminėjimui 25 metų Lietuvoje baudžiosios panaikinimo. Kūlas Jonas Šliupas, Kolyta ir Tūlės Wyrzykowski.

1890, kovo 6 — Vienybės lietuvininkų redaktoriaus vietą užima J. Andziulaitis, buvęs tūla laiką "Aušros" redakcijoje Prūsijoje. Pradėta gryninti laikraščio ir knygų lietuvių kalba, kurias tais laikais V. L. leido. Andziulaitis po poros metų pasitraukė nuo redagavimo. Redaktorių pakviestas A. Milukas, kun. Miluko brolis, (Andziulaitis vėliau baigė gydytojo mokslus).

1894, kovo 4 — Lietuvių kolonijos Amerikoje surengė gedulo ir protesto susirinkimus prieš rusus dėl įvykdytų Kražių skerdynių (1893 m.).

Kovo 2, 1904 — Likę nuo Paryžiaus pasaulinės parodos lietuvių skyriaus pinigai, \$285, amerikiečių komiteto nutarimu padovanoti Daumantui, to skyriaus organizatoriui.

1912, kovo 6 — Amerikon atvyko kun. J. Kutas rinkti aukas bažnyčios statybai Taškente, Azijoje.

1916, kovo 5 — Amerikoje pasirodė socialistų parkviesti aukų rinkėjai adv. A. Bulota ir rašytoja Zemaitė. Jie pradėjo peikti Lietuvių Draugiją Vilniuje nuo karo nukentėjusiems šelpiti, dėl ko per visus metus spaudoje tęsėsi atkaklūs vaidai.

1919, kovo 5 — Europon iškelia Lietuvos Atstatymo Bendrovės atstovai R. Karuža ir adv. J. S. Lopatto. Jiedu tautininkų įgaliojoti kalbėti ir politikos reikalais.

1920, kovo 3 — Lietuvos Miesto įteikia State Departmentui memorandumą, raginantį pripažinti Lietuvos nepriklausomybę de jure. Sekretorius Lansing paklauso "nedalomos Rusijos" dėsni, kaip Amerikos užsienio politikos dalį, dėl ko Amerikos lietuvių surengė eilę protesto mitingų.

1921, kovo 6 — Grįžęs iš Lietuvos katalikų veikėjas adv. K. Česnulis viešose savo kalbose skelbia nepasitikėjimą Lietuvos šaulių organizacijai ir ragina visuomenę neuokoti šauliams.

1922, kovo 3 — Skelbiama, kad Amerikos žydai pasiuntę Lietuvon savo tautiečiams, prekybai gaivinti, 24 milijonus marčių.

1922, kovo 7 — Ministro Čarneckio iniciatyva New Yorke įsikūrė Amerikos — Baltijos Draugija.

Prisidėk
prie VILTIES — spaudos
ir radio bendrovės
rėmimo.

Seniausias ir gražiausias lietuvių rašytojas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$3.00

Susipažinti su lietuviškos

dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36, Ill.

ALT paskelbta vajeaus kvota

ILLINOIS

Chicago	25,000
Rockford	1,000
Waukegan	400
Springfield	400
East St. Louis	400
Melrose Park	300
Westville	200

NEW YORK

New York	8,000
Rochester	1,500
Amsterdam	500
Binghamton	400
Buffalo	300
Great Neck	300
White Plains	100
Hudson	100

MASSACHUSETTS

Boston	3,000
Brockton	1,500
Worcester	1,200
Cambridge	500
Norwood	400
Westfield	400
Lawrence	300
Athol	200
Haverhill	200
Gardner	200
Bridgewater	100
Lowell	100
Blackstone	100
Hudson	100
Greenfield	100

MICHIGAN

Detroit	3,500
Grand Rapids	400
Custer	400

CONNECTICUT

Waterbury	3,000
Hartford	1,200
New Britain	1,000
New Haven	800
Stamford	500
Ansonia	500
Manchester	400
Bridgeport	200

PENNSYLVANIA

Pittsburgh	3,000
Philadelphia	3,000
Wilkes Barre	400
Chester	300
Pittston	300
Easton	200
Seranton	200
Reading	200
Shenandoah	100

OHIO

Cleveland	3,000
Akron	400
Dayton	400
Toledo	200
Columbus	100

NEW JERSEY

Paterson	700
Linden	600
Elizabeth	600
Harrison-Kearny	400
Newark	300
Cliffside	200
Bayonne	100

INDIANA

E. Chicago-Gary	1,500
-----------------	-------

WISCONSIN

Racine	800
Kenosha	500
Milwaukee	400
Sheboygan	100

FLORIDA

Miami	1,000
St. Petersburg	200

MARYLAND

Baltimore	2,000
-----------	-------

CALIFORNIA

Los Angeles	1,000
-------------	-------

NEBRASKA

Omaha	600
-------	-----

RHODE ISLAND

Providence	400
------------	-----

NEW HAMPSHIRE

Nashua	200
Manchester	200

MAINE

Lawiston	200
----------	-----

DIST. OF COLUMBIA

Washington	200
------------	-----

WASHINGTON

Portland	100
----------	-----

DAILININKŲ IR MEGEJŲ DĖMESIUI

Lietuvių įkurta "White Bear Brewing Co., Inc." alaus darykla, kuri randasi prie Chicago, skelbia

KONKURSA.

paruošti naujam lietuviškam alui etiketę.

Skiriama \$100.00 premija už geriausią paruoštą ir priimtą projektą.

Norintieji dalyvauti konkurse prašomi skubiai pranešti savo adresą, kad galėtume pasiųsti konkurso smulkias žinias.

Rašyti: I. Šadauskas, White Bear Brewing Co., Inc., Thornton, Ill.

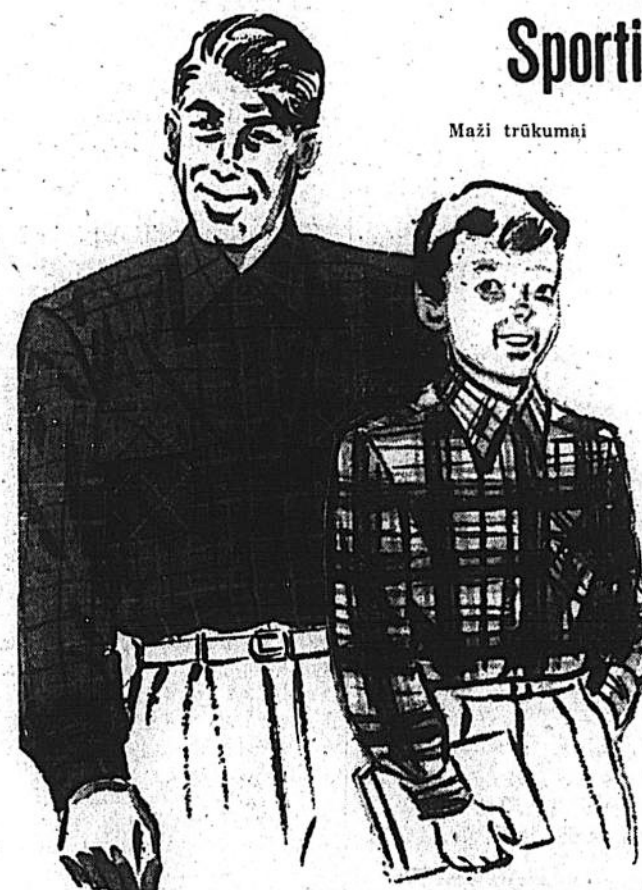
Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Vyrams Tikrai už 2.95

PLAID FLANNELETTE

Sportiški Marškiniai

Maži trūkumai

1.99

Vyrams languotos flanelės sportiški marškiniai. Tinkami darbai... sportui. Norimos rūšies. Dydžiai: mažo, vidutinio ir didelio.

Berniukams 1.95 iki 2.50 languotos flanelės

Sportiški marškiniai

1.49

Berniukų languotos flanelės sporto marškiniai... pulkūs mokyklai... žaidimams. Norimos rūšies. Dydžiai: 8-10. Maži trūkumai.

Paštų ir telefonu užsakymai nepriimami

The May Co. Basement

Men's & Boys'

Furnishings Department

Paprastai nuo 3.98 iki 5.98
Puikaus darbo... 54 colių

šalikai

2.77

Yardas

Jūs pažinsit garsius pavadinimus kiekvienam šių nepaprastų šalikų gabale. Geras pasirinkimas prietaikant eilutėms... paltams... marškiniams. Naujos pavasarinės rūšys ir spalvos.

The May Co. Basement Yardgoods Department

Tikrai už 1.19 iki 1.95

rayons

77

Yardas

45" Woven Suitings
45" Nailhead Taffetas
39" Butcher Rayons
39" 100-Denier Prints
39" Printed Georgettes
45" Mossy Crepes
39" Tissue Failles

50" Faille Taffetas
45" Heavy Check
Taffetas
39" Shantung
39" Tissue Dress Crepes
45" Gabardines
45" Luanna Failles

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įristos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas daif. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

Cleveland ir APYLINKĖSE

DU UZGAVENIŲ PARENGIMAI

Vasario 23 d. Tautinių Korporacijų Sambūris surengė Užgavėnių blynus. Susirinko per du šimtus svečių. Programą išpildė Čepkevičiaus vedamas kvartetas (Kavaliūnienė, Bartkūnaitė — Nasvytienė, Čepkevičius, Giedraitis), humoristai — Balys Auginas ir V. Raulinaitis. Pranešinėjo P. Maželis. Visi svečiai jaukiai pasilinksmino.

Vasario 24 d. Tautinės Sąjungos skyrius surengė pirmą kaukių balių. Svečių buvo per pus-tri šimtus, bet kaukės tik trys. Bet tos trys kaukės ir nesigalėjo atėjusios, nes visos gavo vertingas dovanas: Emilija Skrabulytė — laikrodį, Nora Braziulienė — piniginių ir Steponavičienė — V. Augustino vaizdų albumą. Kaukėms premijas pasiskyrė patys svečiai, asmeniškai atidavę specialias balsavimo korteles. Balsavimus patikrino: E. Stepužienė, Dučmanas ir Samas. Balias praėjo gražioje nuotaidų ir skyriui davė per 100 dol. gryno pelno.

LIETUVIŲ KALBOS DRAUGIJOS

skyriaus susirinkimas šaukiamas kovo 9 d. 11:30 val. lietuvių salėje. Darbų tvarką — dr. Pr. Skardžiaus pranešimas apie lietuvių asmenvardžius ir svarbų einamieji reikalai. Kviečiami atvykti ne tik nariai, bet ir visi kalbos klausimais besidomį.

VINCĖS JONUSKAITĖS JUBILIEJINIS KONCERTAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius nutarė tuoj po Velykų surengti Clevelande iškilmingą koncertą — aktą žinomos Lietuvos operos solistės Vincės Jonuskaitės 25 metų scenos darbo sukačiai paminėti.

BURTININKO PINKLĖSE KOVO 23 D.

Dideliu pasisekimu praėjusi Burtininko Pinklėse premjera, negalėjo patenkinti visų clevelandiečių. Daug kas turėjo atgal grįžti nuo salės, nes nebebuvo vietų.

Jaunimo teatras "Rūta" Burtininko Pinklėse kartos kovo 23 d. Lietuvių salėje. Taigi visi clevelandiečiai, kurie dar šio įdomaus vaidinimo nematė, įsidėmėkite ir kitiems praneškite, kad greitai laiku galės pamatyti.

KREPSINIO RUNGTYNĖS

Šį šeštadienį, kovo mėn. 1 d. 5 val. 45 min. St. Clair Recreation Center salėje įvyks įdomios krepšinio rungtynės tarp "Zalibo" jaunių ir senjorų komandų. Kviečiami visi clevelandiečiai į rungtynes atsilankyti.

VISI I LATVIŲ KONCERTA

Kovo mėn. 1 d. Clevelando visuomenė turės progos išgirsti puikų koncertą. Atsilankys buv. Latvijos Nacion. Operos solistė Herta Lūse (messo-supranas) ir clevelandiečiams jau nuo "Latvian Trio" pažįstamas violončelistas Ingus Narums. Koncertas įvyks Swiss Hall, 2710 Walton Ave. (netoli W. 25).

Koncerto pradžia 7 val. vak. Po koncerto — pobūvis. Įėjimas 1.50 dol.

Atkreipiame lietuviškosios visuomenės dėmesį, kad Herta Lūse, laikoma geriausia latvių dainininkė. Ji yra viešėjusi ir Kauno operoje.

SLA 136 KUOPOS SUSIRINKIMAS

SLA 136 kuopos pirmininkas J. Alekna praneša, kad kuopos narių susirinkimas įvyks kovo mėn. 2 d., sekmadienį, 11:30 v. Lietuvių salėje.

Visi nariai kviečiami dalyvauti. Yra daug svarstytinų aktualių klausimų.

RUTIEČIŲ KONCERTAS -- POBŪVIS

Praėjusį sekmadienį Rūtos teatro kolektyvas buvo susirinkęs pas savo krikštėlius, — Juliją ir Jurgį Salasevičius.

Vadovas Petras Maželis, pasveikinęs susirinkusius, pasidžiaugė ligšiolinė rutiečių veikla ir apibūrė ateities gaires. Toliau programai vadovavo Arvydas Barzdukas.

Priimdami savo tarpan pirmąją Amerikoje gimusių lietuvių Juliją Luizaitę, premjeros Burtininko pinklėse akomponiatorė, rutiečiai pasveikino ją šiltais žodžiais ir įteikė gėlių.

Išklausę "Burtininko pinklėse" ištraukos plokštelėje, rutiečiai klausė Verdi operos Traviata, Toscanini diriguojamos, plokštelę. A. Barzdukas darė paaiškinimus. Kartu buvo duota žinių ir iš paties komp. Verdi gyvenimo.

Ta proga šeimininkai Salasevičiai ir Luizai savo svečiams rutiečiams surengė vaišes.

SIMFONIJOS KONCERTAI

Ketvirtadienį ir šeštadienį, kovo 6 ir 8 d., Severance Hall bus Rudolph Ringwall diriguojami simfonijos koncertai. Programoje "Izraelis", "Ispanų Capriccio" ir "Trumpoji simfonija". Tai svarbiausieji koncerto numeriai.

Toj pačioj salėj, šį sekmadienį, kovo mėn. 2 d., bus "Twilight" koncertas. Programoje Intermezzo iš Sybelius "Karelia", Trys šokiai iš Smetanos operos "Parduotoji nuotaika" ir kt. Pradžia 4:30 v. p. pietų.

ADVOKATO JULIAUS SMETONOS PRIEMIMO. VALANDOS

Nuo vasario 1 d. iki kovo 15 d. adv. Julius Smetona interesantus priima:

Kasdien nuo 5 val. iki 8 val. v. šeštadieniais: nuo 10 iki 12 v. ir nuo 5 iki 8 val.

7039 Superior Avenue
Telef.: EN 1-7797

PARAMA DIEPHOLZO GIMNAZIJAI

Diepholzo gimnazijai remti komitetas gavo kelias stambesnes aukas. Kultūros Fondas įmokėjo 20 dolerių, o vasario šešioliktosios proga Gasparas Kazlauskas aukėjo 50 dol. gimnazijai ir 10 dol. tos gimnazijos skautams. P. ir P. Balčiūnai, S. ir S. Laniuskauskai aukėjo po 5 dol. tos gimnazijos ateitininkams.

KALIFORNIJOS STALO MADOS

Nuo kovo mėn. 1 iki kovo 9 d. Public Auditorioje įvyksta Gėlių Parodoj bus demonstruojama apie 40 Kalifornijos stalo madų ir dekoracijų, įvairių indų pavyzdžiai ir kt. Visa tai demonstruos tos srities specialistė Helen Chamberkin's.

RENKA KNYGAS

Clevelando Kultūros Fondo skyrius pradeda knygų rinkimo vaju. Tuo reikalu skaityk rašini 6 psl. — Knygų rinkimo vaju.

PARDUODA NAMĄ

7 KAMBARIŲ, atskiras, 3 miegamieji, svečių kamb. su veranda, garažas, automatinės gazo šildymas, langinės, užuolaidos, kilimai. Artū prie mokyklų, ligoninių ir susisiekimo. Pilnas rūšys, ramus savininkų kvartalas. Mažas įdėjimas, puiki vieta vaikams. Šviesiai ir gražiai dekoruota. Galima tuoj įsikraustyti. Kaina \$10,800. Pirkit nuo savininko, 9731 Logan Ct., arti Rytų 97-tos ir Chester gatvių. Telef. GA 1-0832.

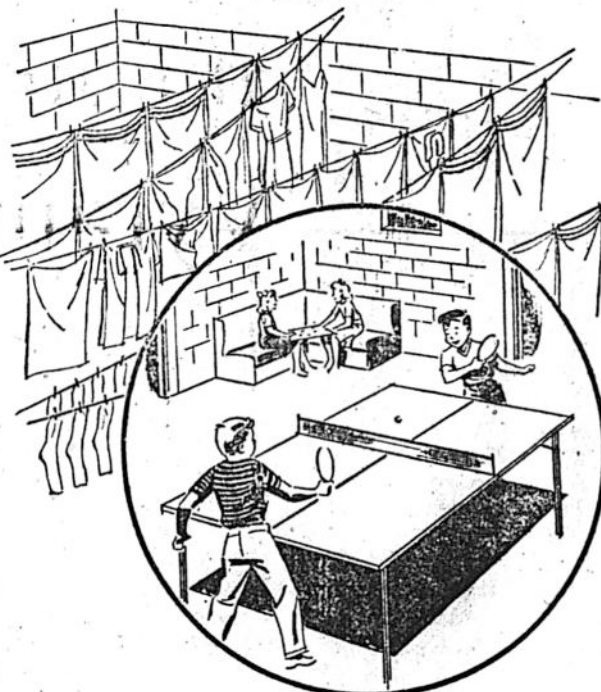
KAMBARYS

Išnuomojamas kambarys vienam vyrui. Kreiptis kiekviena dieną: 1029 E. 68 St.

REIKALINGAS KAMBARYS IR VIRTUVĖ

senesniojo amžiaus dviejų asmenų šeimai. Skambinti vakarais: tel. HE 1-9729

Skalbinių virvės sumažina gyvenamą vietą

Keisk į ELEKTRINĮ džiovinimą!

Padaryk daugiau vietos darbui ir žaidimui — išlaisvink savo namą ir kiemą nuo virvių visam laikui!

Modernus Elektrinis Džiovintuvas užima mažai vietos, džiovina drabužius greičiau ir geriau, sustabdo džiovintuvaro vargus.

Jūsų Elektros agentas visuomet išnaudos progą parodyti visus darbą lengvinančius, laisvą vietą didinančius patogumus, duodančius šio modernaus Elektrinio Džiovintuvo. Pamatykite jį šią savaitę.

The Illuminating Company

"TEN O'CLOCK TUNES" MEGIAMIAUSI KURNIAI GARSAUSIOS ZVAIGZDĖS Perduoda penkis dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio Rytais 10-tą — WICA ir WGAR • Vakaraais 10-tą — WHK

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje.

DAR ŠIANDIEN UŽEIK I DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Tarp eilės gerųjų knygų, atkreipk dėmesį į šias:

Altoriai šešėly \$4.00
Balutis 1.50
Dulkės raud. sauleleidy 3.00
Debesys plaukia pažemiu 2.50
Gintaro pasakos 0.35
Kazimieras Saphiega 2.50
Kuprelis 2.00
Lietuviškos pasakos 2.50
Lapės pasaka 1.10
Mėnuo vadinamas medaus 2.50
Meškiukas Rudnosukas 2.00
Motulė pavilijo 0.60
Nemunas 2.00
Our Country Lithuania 5.00
Pirmas rūpestis 2.00
Pragaro pašvaistės 3.50
Partizanai už geležinės 2.50
uždangos 1.00
Paslaptis 1.00
Pakeliui į mirtį 1.00
Ramybė man 0.80
Raguvos malūnininkas 0.25
Sudiev, kvietkeli 1.50
San Michael knyga 2.50
Šventieji akmenys 2.00
Tautosakos lobynas 3.00
Vieneri metai ir viena 1.50
savaitė 2.00
Valentina 2.00

Visų lietuvių pasididžiavimas šias, ir daugelį kitų knygų, turėti savo namuose.

Užeik į Dirvą dar šią dieną ir nusipirk. Visas šias knygas siunčiame ir paštu.

Dirvoje galite gauti Kari, Lietuvių dienas, Margutį, Pelėdą. Vienių ir Amerikos Lietuvių.

GEORGE WAYLONIS

keturių vyrų orkestras įvairiems parengimams. Prieinama kaina. Tel. UL 1-2993

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randai tampa sunaikinti arba uždinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apikainavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, neru išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

409-12 Society for Saving Bld. Telef.: MAIN 1-1773. Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuviai

Namų Mallavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Telef.: POTomac 1-6899

Savers always welcome

JIESKOMAS KOMPANIJONAS

Jieškomas kompanijonas pirkti du atskirus namus ant vieno didelio sklypo. Vienam namo 10 kambarių, kitam 9 kambariai. Labai geram stovų, lietuvių rajone.

Kreiptis: EX 1-4303

PARDUODAMI NAMAI

Netoli Šv. Jurgio parapijos, tarp Superior ir St. Clair dviejų šeimų namas, 5-5 kamb., 2 garažai. Kaina 11,800.

* Netoli Eddy Rd. dviejų šeimų labai geras namas, du garažai, gazo šildymas. Kaina 14,800.

Ray Nausner, 11809 St. Clair, Tel. UL 1-3919, LI 1-9216.

KETURIŲ ŠEIMŲ NAMAI

Keturių šeimai namai, geri garažai. Wade Park - Ansel Rd. rajone.

Saukti: OR 1-5892.

JIESKO DARBO

vidutinio amžiaus moteris prižiūrėti vaiką dienos metu arba atlikti namų ruošos darbus.

Skambinti vakarais: tel. HE 1-9729

RKO Keith's 105th

Vasario 27 — kovo 1 d. "A GIRL IN EVERY PORT" su Marie Wilson, Proucho Marx, William Bendix.

Kovo 2 — 4 d. "THE MUMMY" ir "MUMMYS CURSE".

VISAIS BANKINIAIS REIKALAIS

Ateikit į Lietuvių Banką jei Jūs norit taisyti, statyti ar pirkti namus. Lietuvių Banke jūs galite apmokėti visokias sąskaitas, išsipirkti money orderius ar čekius, pasiųsti pinigų į kitus kraštus.

Lengvai prieinama taupymo vieta — LIETUVIŲ BANKAS.

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas — kiekviena knygtutė iki \$10,000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val. Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

Clevelandiečių pasirinkimas DAUGIAU KAIP PER 57 METUS MONCRIEF SILDYMO SISTEMOS

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAIN 1-1778. REZIDENCIA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudus-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda U'rah 1-4516

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I. J. SAMAS, JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairių dovanų pasirinkimas.
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkels - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

THE GREATER CLEVELAND HOME and FLOWER Show

Patogumai ir geresniam gyvenimui

• GELIŲ PARODA viršijanti visas ankstesnes parodas.
• NAMŲ KRASTAS — trys namai statyti normalaus dydžio.
• Simtal ekspozicijų demonstracijų.

NAUJŲ PRODUKTŲ PARODA IR ŽALIO NYKŠČIO SALE

Atidarymo diena, kovo 1 — 1 iki 11 po p. Vėliau kiekvieną d. iki pabaigos 11 p. iki 11 v. Uždarymo diena, kovo 9 — 11 ryto iki 8 val.

Įėjimo mokestis

75 c.

(Išsk. fed. takus)

Ateikit kiekvienas.

Ateikit dažnai!

MARCH 1st
THROUGH
MARCH 9th

PUBLIC AUDITORIUM

Lietuvių lenkų santykiai

SENA PRAEITIS

Lietuvių lenkų santykiai, istorijos bėgyje, nebuvo malonūs. Tiesą sakant, jie nebuvo malonūs tik lietuviams. Lenkai ir dabar tais santykiais nori didžiuotis, visokiomis pastangomis stengiasi juos atkurti. Ir kaip jie tu senų, lietuviams nešančių mirtį, santykių nenorės. Juk nedaug bereikėjo, kad lietuvių tauta būtų sutirpusi lenkiškoje ekspansijoje. Mes buvome sulenkiję savo pavardes, priėmę jų kalbą, išmokę jų maldas, pasilinksmimuse pradėję dainuoti jų dainas, ir kas svarbiausia, mes buvome praradę savitąją valstybę. Praradę Lenkijos garbą ir pasididžiavimui...

NEPRIKLAUSOMYBĖS METAIS

Lietuvių lenkų santykiai nepriklausomybės metais (1918 — 1940) visą laiką buvo pavojingai įtempti. Vilniaus pagrobimo klasta į lietuvių tautą buvo įnešusi, reikia atvirai pasakyti, ir nepalaužiamą ryšį ir nepalaužiamą lenkams neapykantą.

Tas laikotarpis, greta ekonominės Lietuvos nenaudos, turėjo nepaprastai didelę tautinę naudą. Per to laiką lietuvių tauta buvo beveik išgyjusi iš visų lenkiškų ligų, aprėstų dar anais, senais laikais. Lietuvių tauta pati išsikino, kad jos dvasiniai turtai yra ne tik lygūs lenkų dvasiniams turtams, bet daugiau lietuvių ir pranašesni.

Nepriklausomo gyvenimo ūkinė pažanga taip pat rodė, kad lietuvių tauta turi pakankamai sumanumo ir jėgos savo gerbūvių ne tik pakankamai tvarkyti, bet ir išvesti į tarptautinius lenkyninavimo kelius. Ir nors lietuvių su lenkais tuo metu, išskyrus paskutinius pusantrų metų, santykių neturėjo, bet būdavo patiekiami pakankamai medžiagos įsitikinti, kad lenkai su lietuviu negali susilyginti, negali lietuvių pavyti. Ir šioji sritis rodė, kad mums yra gyva kūrybinė jėga, kurios jau neturėjo daugelis išsivysčiusių tautų.

LIETUVIŲ NEPUOLA IŠ UŽNUGARIO

1939 m. vokiečių — lenkų karami brestant, lenkuose vyravo neperkalbamas psichozas, kad jie per 2-3 savaites nuo karo veiksmų pradžios bus Berlyne. Gi įvyko priešingai ir lenkų kariuomenės išblaškyti daliniai po dviejų savaitų jau įsiskėjo išsigelbėjimo kaimyniniuose kraštuose. Tada ir Lietuva, tiek skriaudų iš lenkų patyrusi ir tik prieš pusantrų metų patyrusi žinomojo ultimatumo dienos, svertingai atidūrė sienos vartus. Daug lenkų tada prieglaudą gavę Lietuvoje, o dar daugiau gavę negarsinamus leidimus per Lietuvą traukti link Anglijos. Vokiečiai tada miršo. Ak, gi buvo ir iš lietuvių tarpo tokių, kurie tuometinę Lietuvos vyriausybę ragino pulti draskomą Lenkiją ir atsiimti Vilnių jėga. Išmintinga užsienio politika tada lėmė ir lietuvių pasielgę, kaip tik galima garbingiausiai pasielgti. Reikia manyti, kad Lenkija, ateityje tvarkydama savo santykius su Lietuva, tai neu-

mirš, nes Lietuva tada dar kartą įrodė, kad ji nepuola iš užnugario, bet savo santykius siekia tvarkyti teisės ir padarumo principais.

LIETUVIŲ — LENKŲ SANTYKIAI VOKIEČIŲ OKUPACIJOS METAIS

Vokiečiai, okupavę Lietuvą ir Lenkiją, vedė žinomą rytų erdvės visišką pavergimo politiką. Bet neturėdami pakankamai jėgų užfrontuoti tvarkymui, raizgė įvairius politinius žaidimus. Mums jie aiškino, kad apie Nepriklausomybės reikalus kalbės tik karui pasibaigus. Žadėjo ir lenkams padaryti įvairių nuolaidų, bet nesurado pradžioje okupacijos jokių įtakingesnių asmenų, kurie organizuotu lenkišką savivaldą. Tat pačioje Lenkijoje, vokiečių okupacija dažniais atvejais buvo kietesnė ir pareikalavusi daugiau aukų, nei Baltijos kraštuose.

Visuose vokiečių okupuotuose kraštuose, kaip paprastai tokiais atvejais būna, buvo juočiamas nemažas rezistencinis judėjimas. Lenkai tada ypatingai dideli dėmesį kreipė į ginkluotų pajėgų suorganizavimą ir jų pastovų didinimą. Neabejotina, jie tikėjosi vokiečių galybei griūvant, tuoj visą gyvenimą paimti į savo rankas ir atstatyti senąsias valstybės sienas.

Ne kitais tikslais jie organizavo karinius dalinius Vilniaus krašte. Į tuos dalinius jie pirmesdavo nemažai savo jėgų ir iš Lenkijos, nes čia, dėl dvivėdiškos vokiečių politikos, juos buvo daug lengviau išlaikyti.

Vokiečių galybei baigiantis, lūžtant rytų frontui, Lenkija savo nelegalios kariuomenės veiklą Vilniaus krašte dar pastoriavo. Lietuviams, iš vestų vokiečių okupacijos metu derybų su Londono egziliu Lenkijos vyriausybės atstovais, buvo žinomas aiškus nusistatymas, kad jie nuo Vilniaus krašto nenori atsisakyti. Žinant tokį nusistatymą, buvo aiškios ir priežastys, dėl kurių Vilniaus krašte telkiamas didesnis nelegalios kariuomenės daliniai. Lietuviams, norėdami išlaikyti tvarką, taip pat buvo priversti imtis visokių atsargumo priemonių. Ypatingai dar, kad Vilniaus srityje pradėjo savo partizaninį telkimą ir sovietai. Prieš juos grynais kriminaliniais tikslais susiorganizavusius dalinius ir gausm pilną tuometinio Vilniaus krašto neramumų vaizdą.

Lietuviai, jei būtų turėję galimybes laisvai tvarkytis, neabejotinai tuoj būtų įvedę tvarką. Bet vokiečiams buvo labai patogiu, kai buvo keli besipešančiai. Jie tarp tu besipešančiųjų judriai sukosi ir mezgė neapykantos intrygą. Buvo net keliais atvejais įrodyta, kad vokiečių valdžios atstovai nelegaliems kariniams daliniams teikė ginklus ir kitai rėmė. Tos ir kitos priežastys skatino nedelsiant su lenkiu vadovaujančiais asmenimis išsiaiškinti ir nutraukti nereikalingą, pikną ir svetimiems tarnaujantį žaidimą. Deja, derybų buvo vedamos keliais atvejais, bet prie susitarimo neprieita. Lenkai užkietėjusiai gynė seną tezę, kad Vilniaus sritis priklauso lenkams, kas sąlygojo neturi užsanti Lenkijai. Žinoma, girdint mirš.

tokią seną ir lietuviams nedraugišką giesmę, nieko kito neliko, kaip numoti ir nepagrįstas pretenzijas ir tvarkytis pagal to momento reikalavimus ir savąjį reikalą.

DABARTINIAI SANTYKIAI

Nei lietuvių, nei lenkų viltys, kad baigiantis antrajam pasauliniam karui atsistatysime laisvas valstybes, nepasitvirtino. Laisvės besiekiant, Varšuva virto griuvėsiu kruva ir krito tūkstančiai naujų aukų. Lietuvos žmonės taip pat tekėjo daugelio tūkstančių patriotų kraują. Ir viena ir kita tauta, kad kiek ir skirtingose formose, neša tų pačių sovietų vergiją. Atrodo, kad bendras priešas turėtų atšaldyti senas aistras ir sudaryti palankias sąlygas santykiams iesti į normaliosnės vėžes. Einant bendrais tautiniais siekliais, tik taip tvarkantis ir galvojanč, geriausiai ir būtų pasitarnaujama lauziant bendrą priešą. Bet, deja, lietuviams — lenkam šersai keli, einant į normaliosnės santykius, vis tebestovį Vilniaus vardas. Ypatinai kietai tuo klausimu tebesilaiko londoniškų lenkų vyriausybė, mūsų akimis žiūrint, vienintelė teisėtą — lenkų — tautos reprezentantė. Tiesa, kai kurios ir politinės partijos yra linkios tuo klausimu nuolaidžiau kalbėti, bet to visai nesimato iš bendrujų pareiškimų ir iš naujai pasirodantių leidinių. Ten ypatingai kietai ryškiamas tiriamasis Vilniaus lenkiškumas.

Kad su lenkais reikia santykius palaikyti, ypatingai šiuo metu, turint vienodus tikslus prieš bendrą okupantą, šiandien nereikia niekam įrodinėti. Bet tie geri santykiai neturi būti užmegsti, kaip kas begalvotai, sąmoningais nutylėjimais, atvira mūsų nuolaida ar t. v. "realiosios politikos" išskaičiavimais. Ne. Vienokiame ar kitokiame susitarime su lenkais turi būti pabrėžiama —

1. bendradarbiavimas siekiant atstatyti laisvą Lietuvos ir Lenkijos valstybes, 2. suregulavimas teritorinių einų, kur Vilniaus sritis turi būti paliekama tokioje padėtyje, kaip tai buvo išspėsta Suvalkų sutartyje, 3. pasivažėjimas ateityje nesitaikančius bet kokius ginčus spresti taikiu būdu.

Iš viso ir neviešų pareiškimų galima susidaryti tvirtą nuomonę, kad nei pirmas nei trečias punktas, tiek iš vienos, tiek iš kitos pusės, kliučių nesutinka. Tenka aiškiai patirti, kad vedant bet kokius pasikalbėjimus, kurie vestų prie pastovesnio susitarimo, lenkai antrąjį punktą nori apeiti, paliekant neaptartu. Mūsų įsitikinimu, to iš lietuvių pusės padaryti negalima. Mes savo teises turime ir toliau pavaldžios atstovai nelegaliems kariniams daliniams teikė ginklus ir kitai rėmė. Tos ir kitos priežastys skatino nedelsiant su lenkiu vadovaujančiais asmenimis išsiaiškinti ir nutraukti nereikalingą, pikną ir svetimiems tarnaujantį žaidimą. Deja, derybų buvo vedamos keliais atvejais, bet prie susitarimo neprieita. Lenkai užkietėjusiai gynė seną tezę, kad Vilniaus sritis priklauso lenkams, kas sąlygojo neturi užsanti Lenkijai. Žinoma, girdint mirš.

Balys Gaidžiūnas

Nesuprantamų uždavinių

Laikraščiuose neseniai buvo paskelbtas buvusios Vliko delegacijos pareiškimas apie pereinamos vasaros derybas Reutlingene. Po tuo pareiškimo tarp kitų yra ir prof. J. Kaminsko parašas, o paties pareiškimo tokia mintis, kad delegacija jaučiasi reikiama atlikusi savo darbą. To darbo vaisius, kaip žinoma, buvo susitarimas, po kuriuo taip pat, rodos, buvo delegacijos nario J. Kaminsko parašas. Taigi jis, turbut, nebuvo priešingas nei susitarimo prasmei, nei jo tikslui.

Be to, pamąčius laikraščiuose aprašymus apie prof. J. Kaminsko pareiškimus Kanadoje (ir anksčiau laikraščiuose JAV vietoje), gaunamas visiškai kitas vaizdas. Tuose savo pareiškimuose jis nepasakė nieko naujo, o tik dar kartą pakėlė jau daug kartų iškylus šiaudus. Išskyrus dulkes, iš senų šiaudų, žinoma, nieko nebegalima iškulti. Ir darosi visiškai nesuprantama, kodėl ir kam prof. Kaminskas tuos šiaudus beklia. Ar tik tam, kad dar kartą pakurstytų ginčų ugnelę apie min. Lozoraitį "nedorę", kuri paskutiniu laiku, gerokai nusibodusi, jau prigeso?

Buvo galima manyti, kad ano pasirašyto (nors ir neisgaliojusio) susitarimo tikslas buvo kaip tik pašalinti ginčus: jeigu jų ir neišsprendi, tai bent jau išjungti juos iš veiklos. Suprantama, kai kurios ginčus dar kelia tie, kurie ir susitarimą atmetė. Tai bent nuosekliau. Bet kas susitarimą pasirašė, tai turbūt gi nevedimais norėjo, kad būtų pasiekta, bent kiek daugiau sklandumo veikloje. Tai kaip dabar suderinti prof. J. Kaminsko pareiškimus su anais jo parašais?

Kalbama, kad prof. J. Kaminskas šiame žemyne yra tik svečias, net gi ne svečias, o tiesiog Vliko komandiruotas pareigūnas, su atlyginimu, atsiųstas čia atlikti tam tikrų uždavinių. Mes nežinome, kokie tie uždaviniai, bet turbūt, svarbius, jeigu Vlikas rado reikala tam tikslui komandiruoti savo tokį įžymų atstovą. Tačiau jokių būdu ne atrodo, kad į tų uždavinių skaičių turėtų įeiti pastangos atgrąžinti ginčus apie min. Lozoraitį ir jo esamas ar nesamas bei pamatuotas ar nepamatuotas pretenzijas. Nejaugi reikia Vlikui priminti, kad mes čia ir be specialių delegatų pašalusiai gerai mokam pasiginčyti! Daugiau net, negu reikia!

Pridurmui paskui prof. J. Kaminską, Vlikas atkomandiravo čia ir kitą savo šulą — prof. J. Brazaitį. Irgi, kaip sakoma, su net šeimos priedais papildytu gana solidžiu atlyginimu. Irgi — svarbių uždavinių atlikti. Būtent — suplanuoti svarbią konferenciją. Bet šiuo metu, kada pats Vlikas, kaip pranešama, yra nutaręs kažkaip reorganizuotis ar bent laiką savo aplinkoje perorganizuoti, konferencijos problema savaime pakibo ore: su ja tenka, mažų mažiausiai, palaukti... Tuo būdu ir čia didieji uždaviniai, kaip atrodo, savaime susitraukia į atsitiktines prakalbas ir pasikalbėjimus su laikraščiu atstovais, kuriuose taip pat jau toli gražu nebe pirmą kartą dėstomos Lietuvių Fronto grupės pažiūros ir kaikiuriuos klausimus arba tos grupės kilimės istorija. Ir už tai Vlikas moka algą.

Tų komandiruočių tikslingumas darosi nesuprantamas. St. B. yra suinteresuota šalis. O kaip

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

mia dalimi paremtas ir vidaus politikos sumetimais) sudaro tą nepaprastą kantrybės šaltinį, iš kurio semiamasi jėgų vis dar derėtis, derėtis ir derėtis. Lašas po lašo — jau dėl daugelio dalykų ir susitarta. Žinoma, gerokai nusileidžiant, t. y., sutinkant žymią komunistų reikalavimų dalį patenkinti. Bet dabar dalykai jau užklūvo už dviejų principinių dalykų — sovietų išleidimo į inspekcinę komisiją ir belaisvių apsisprendimo teisės.

Komunistai labai griežtai reikalauja, kad sovietai būtų priimti į inspekcinę komisiją, kuri prižiūrėtų paliaubų susitarimo vykdymą. Jungt. Tautų delegacija griežtai tam priešinosi. Yra įtarimas, kad komunistai čia, kuri laiką pasispyrę, gali ir nusileisti, nes šis jų reikalavimas gali būti savo rūšies spąstai. Mat, jeigu Jungt. Tautų delegacija nesutiks sovietų priimti, nepripažindama jų "neutraliais", tai tada bus galima tvirtinti priešingai, būtent, kad sovietai

St. B. yra suinteresuota šalis. O kaip

Pažanga Europoj...

suinteresuota šalis, jie tada turėtų būti priimti... dalyvauti politinėje konferencijoje, kuri, kaip sutarta, per 90 dienų nuo paliaubų pasirašymo, turėtų susirinkti svarstyti Korėjos politinio sutvarkymo "ir kitų" klausimų.

Todėl Jungt. Tautų delegacija nekaltai apie sovietų "neutralumą" ar "neneutralumą", o remiasi tik tuo ankstyvesniu susitarimu. Na, gal kuri į inspekcinę komisiją turi būti kviečiami delegatų tokiu neutralu valstybiu, kurios bus abiem šalis priimtinos. J. T. delegatų pareiškia, kad sovietai nėra tokia neutrali valstybė Korėjos reikale, kuri jiems būtų priimtina į inspekcinius... Tuo būdu stengiamasi išvengti įsivareigojimo kviešti Maskvą į politinę konferenciją. JT delegacija pagaliau pasiūlė patenkinti tik keturius "inspektoriais". Švedija, Šveicarija, Lenkija ir Čekoslovakija. T. y., atsisako nuo Norvegijos, kad tie atsisakytų nuo sovietų. Dar svarbesnis klausimas yra dėl belaisvių.

Įgi šiol komunistai griežtai tebesilaiko reikalavimu, kad visi belaisviai turi būti privalomai grąžinti atgal. J. T. delegatų lygiai griežtai tebesilaiko laisvo apsisprendimo principu.

Padėtis keblė. J. T. neabejoja, kad jų žmonės visi norės grįžti. O jei kas nenorėtų, tai tesizino. O komunistai — priešingai: jie mano, kad daugelis geroju negrįš, o jiems labai rūpi, kad grįžtų visi. Jie sako, priešingdami apsisprendimo principu, jūs mūsų žmones norit nuvilioti ar net prievarta išsigabenti pas save, kaip pigius darbininkus... Iš kitos pusės, ir J. T. delegacijai reikia susimastyti, nes komunistai, priėmus laisvo apsisprendimo principą, kaip tik patys gali tų patį padaryti su amerikiečiais ir kitais: išsiųsi į Rusiją ir sakys, kad jie nenorėjo grįžti... Pirmą minėtą konferenciją

Washingtono tas klausimas irgi buvo paliestas ir buvo pasisakyta už griežtą laikymąsi apsisprendimo principu. Visų pirma, tenai buvo griežtai pasmerktas pereinoto karo pabaigoje padarytas pasielgimas, prievarta išduodant bolševikams didžius masės karo pabėgėlius ir tremtinį. Toliau buvo nurodyta, kad didelis komunistų belaisvių kiekis yra kaip tik paskė psichologinės strategijos, pavartotos kare. Būtent, jie buvo kviečiami pasiduoti ir nelaisvę ir jiems buvo užtikrintas saugumas. Jei dabar jie būtų apgauti, tai niekas daučiau vakariečių pažadais netikėtų ir tai būtų didžiausias smūgis psichologinei strategijai Europoje bei kitur. Veltui būtų ir visi Europos gynimo pasirengimai.

Reikia tikėtis, kad ir atsakingieji pagsnėniai šio reikalo reikšmę pakankamai gerai supranta ir šiuo esminiu reikalu nenusileis. Bet komunistai šiomis dienomis

rado naują priežastį tuo reikalu ypatingai spirtis. Mat, amerikiečiai jau dabar "skryninguoja" belaisvius, tai yra, apklausaną juos ir išskiria tokius, kurie įtikina, kad jie tik prievarta pas raudo nuosius įtraukti lojalūs pietinės Korėjos gyventojai. Tokius tuojau paleidžia. Bet fanatikai komunistai vienoje belaisvių stovykloje suorganizavo pasipriešinimą tokiems tikslinimui ir sukėlė riaušes. puolė amerikiečius kareivius ir tie, nebeturėdami kitos išeities, turėjo pavartoti ginklus. Kelios dešimtys belaisvių buvo nušauti, buvo ir nemaža sužeistų. Amerikietis kareivis vienas užmuštas ir keliolika sužeistų. Komunistai dabar tas "belaisvių žudynes" naudoja irgi kaip priežastį reikalauti, kad visi belaisviai būtų grąžinti be jokių skirstymų ir klausinėjimų... V. R.

Kombinatorius

Vokietijoje prieš keletą dienų įvyko parlamentinis skandalas: teko suimti vieną parlamento narį, kuris pasirodė visai ne tas, kuo jis sakėsi esąs: tai būta buvusio žymaus nacių pareigūno, kuris pagal taisykles turėjo seniai būti kalėjime, o ne parlamente...

Paskutiniu laiku jis buvo žinomas, kaip dr. Franz Richter. Jis sakėsi esąs gimęs dabartinėje rusų zonoje. 1946 metais atsidarė Hanoverį. Gavo mokytojo vietą. Ten susitiko neva savo buvusio draugo našlę, kurios vyro mirties įrodymus jis pats kaip tik ir parūpino. Draugiškai vedė savo draugo našlę, įdukrino jo dukterį, įsijungė į politinį veikimą, tapo vienu iš vadų Reicho Socialistinės Partijos (vadinamos neo-nacių partijos) ir buvo išrinktas į parlamentą Bonnėje.

Viskas gal būtų buvę gerai, bet jis kartą, dar būdamas mokytoju, prasarė mokiniam, kad

Galas džiovai

Vieną pereinatos savaitės rytą New Yorko, o netrukus ir viso pasaulio gyventojai tapo džiaugsmingai sujaudinti žinios, kad New Yorko laboratorijose pagaminti ir jau išbandyti nauji vaistai, kuriais visai nesunkiai išgydoma džiova. Šimtas tūkstančių tos ligos palieštųjų tą žinią suteikė didelių, deju, gal dar kiek ir per ankstyvų vilčių.

Žinia skamba labai džiugiai: vaistai, pagaminti pilulių forma, per gana trumpą laiką visiškai išgydo net beviltišką stadiją buvusius ligonius ir tas gydymas yra visai paprastas ir nebrangus — iki 100 dolerių. Jau 190 žmonių, tie vaistai išbandyti su visai geromis pasekmėmis. Jeigu, esą, toliau pasitvirtins tai, kas ligi šiol patirta, tai džiovos klausimas būtų išspręstas. Jau dabar pareikšta, kad reikia susilaikyti nuo naujos džiovos ligoninės statybos, o po poros metų ir esamosios džiovos ligoninės būsią galima panaudoti kitiems tikslams.

Tuo tarpu dar išėjama nebūti per dideliais optimistais, tačiau stipriai tikima, kad viskas bus iš tikrųjų gerai. Visas keblumas ligi šiol buvo, kad nebuvo jokių priemonių džiovos baciloms užmušti. Džiovos gydymas tebuvo galimas netiesioginėmis priemonėmis. Tiesa, prieš penkerius metus vienas vokiečių gydytojas jau buvo išradęs nuodą džiovos baciloms užmušti, bet, deja, tas nuodas lygiai taip pat žudė ir ligonį... Tačiau amerikiečiai toliau tyrinėjo tą produktą ir surado naują junginį, kuris žudo tik bacilas, bet nekenkia ligoniui.

Jeigu turimos viltys pasitvirtins, tai bus išspręsta didžiulė žmonijos problema. Tarp ko kita, tai atsilieptų net ir JAV imigracijos taisyklėms: klūtis, kuri neleidė atvykti daugeliui ir mūsų artimųjų, ateity nebektų...

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

54 lietuvių tautiniai šokiai be

žaidimai

Užsakymus ir pinigų siųsti

DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.